

ROMA

Jesus hã h'yy ka'eeh doo, panang Roma häd näng doo bä habong do hã, Paw-Ro ma erih do hahỹh

1 Paw-Ro, Kristo Jesus karom ỹ ti hỹh. Hã ỹ P'op Hagä Do h'yyb däng, Jesus mejũũ do ỹ bahadoo hyb n'aa. Tsyt hẽ ỹ P'op Hagä Do asëew däk, ta panyyg hanäm do panäg n'aa ỹ bahadoo hyb n'aa. ²⁻⁴Ta T'aah, Jesus Kristo, ẽr Wahë N'aa ky n'aa né hẽ ta ti panyyg hanäm doo. Jesus kajaa do pooj jé P'op Hagä Do ky n'aa rod rerih do hã P'op Hagä Do ky n'aa eno däk paa ta ti ta panyyg hanäm doo. Tak'ẽp hanäm do ta kyy kerih do hã rerih paa ta tii. Ji da hadoo Jesus bahado däk noo gó, Dawi panaa né paa tii. P'op Hagä Do T'aah kabaj'aa do na-ããj hẽ Jesus, P'op Hagä Do Sahee, tak'ẽp hanäm do metä wät. Dejẽp do mahang Jesus ganä wät do hã tametä wät tii. ⁵Jesus hyb n'aa P'op Hagä Do ky ennym wẽ ỹỹ. Ta hyb n'aa, hã ỹ taban'oo däk na-ããj hẽ Jesus mejũũ do ỹ bahadoo hyb n'aa, Judah buuj nadoo do mahang ta ky n'aa ỹ maher'oot hyb n'aa, ta hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa Jesus raky daheeh hyb n'aa kä. ⁶Ti sa wób né hẽ bëeh, P'op Hagä Do naëj wät doo, Jesus Kristo karapee rabahadoo hyb n'aa. ⁷Y edeng bë sahõnh hẽ, panang Roma häd näng doo bä habong doo, P'op Hagä Do kamahän doo, P'op Hagä Do naëj wät doo, tsyt hẽ ta wẽ bë babok hyb n'aa. Y karẽn P'op Hagä Do ẽr Yb, Jesus Kristo Tak'ẽp Hyb N'aa Jawyk Do na-ããj hẽ ky en'yyim bë hã. Y karẽn baad ub Kristo bë rah'yyb en'yyim.

⁸Pooj jé ỹ ky däng do hahỹh: Jesus Kristo häd gó, P'op Hagä Do ỹ h'yy kaha'eeh do hã ỹ j'aa etsë, jé pad'yyt hẽ badäk hahỹh bä rabaher'oot do hyb n'aa nyy da baad ub P'op Hagä Do hã bë h'yy ka'eeh. ⁹⁻¹⁰Bë ỹ ky n'aa ets'ëe had'yyt hẽ. P'op Hagä Do hapäh ỹ ky n'aa etsëe bëeh. Ta wẽ t'õp hẽp ỹỹ gó naa ỹ moo wät, ta T'aah ky n'aa ỹ maher'ood hõm. Ta hã ỹ ky n'aa etsëe, takarẽn bä tabanoo hyb n'aa ta tyw n'aa, bë ỹ bahehëen hyb n'aa. ¹¹Ta ti ỹ wén her'oot, tak'ẽp ỹ karẽn do hyb n'aa bë ỹ bahapäh, P'op Hagä Do Sahee hã hana doo me bë ỹ masa hyb n'aa baad bë h'yy kae had'yyt hẽ hyb n'aa. ¹²Hahỹh d' ỹ hanäng pé tii: Y karẽn bë ỹ h'yyb en'yyim, baad ỹ h'yy ka'eeh do bë bahapäh bä. Y karẽn na-ããj hẽ ỹ bë h'yyb en'yyim bë h'yy ka'eeh doo me, séd demuun ẽr h'yyb tsebé hyb n'aa kä. ¹³Wakän haa hedoo doo, ỹ karẽn bë bahapäh,

hajõõ nuu me paa ÿ h'yyb däng bë ÿ bahehëen, baad Kristo hã bë panang buuj wób rah'yy ka'eeh ÿ anoo hyb n'aa, ta wób Judah buuj nadoo do mahang ÿ bad'oo do paa hadoo. Hajõõ nuu me ÿ paa h'yyb däng bë ÿ bahehëen paawä, dooh ÿ haja nä bã bë wë ÿ ahõm bã. Ti anyy had'yyt hë ÿ tahewaat doo.

¹⁴Hã ÿ kamejõ däk, sahõnh hë sa hã Kristo ky n'aa ÿ baher'oot hyb n'aa, panang bã haj'eenh do rado bã, daap habong do rado bã, ma kamet'ëek do rado bã, ma kamanet'ëeg do rado bã na-ããj hë.

¹⁵Ti hyb n'aa, tak'ëp ÿ h'yyb hedoo, bë hã na-ããj hë Kristo ky n'aa hanäm do ÿ maher'oot hyb n'aa, bëeh, Roma bã haj'eenh do hã.

¹⁶Dooh ÿ nu mebyy bã Kristo ky n'aa hã. ÿ wén nu manebying, ta ky n'aa hã kametä däk do hyb n'aa P'op Hagä Do hejój. Ta tii me tabed'ëep sahõnh hë Kristo hã h'yy ka'eeh doo. Pooj jé dó tabed'ëep Judah buuj, tii bã tabed'ëep na-ããj hë Judah buuj nadoo doo. ¹⁷P'op Hagä Do hejój né hë ti ta ti ÿ wén her'oot, Kristo ky n'aa hanäm do metëeh do hyb n'aa nyy da baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó, jããm hë Kristo hã ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Tii da né hë takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó: “Jããm hë edëb had'yyt da, jé ta hã h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó”,^a näng kerih doo.

¹⁸Hÿ pong jé naa P'op Hagä Do metëeh takawajããn sahõnh hë ta panyyg kanadah'eeh do sa wë, nesaa do moo heb'ook do sa wë na-ããj hë. Baad hadoo do ky n'aa rah'yyb panas'ëeh nesaa doo gó rababok doo me. ¹⁹P'op Hagä Do rajãã da ta tii, rahapäh do hyb n'aa paawä P'op Hagä Do hã ji hapäh doo, sahõnh hë sa hã P'op Hagä Do metä wät do hyb n'aa. ²⁰Badäk hahÿ P'op Hagä Do pahuuj wät noo gó naa, P'op Hagä Do pehuuj wät do hã takametä däk P'op Hagä Do hã ji nahapäh doo. Ta hejój gawanatsik doo, sahõnh hë sa bahãnh ta kabaj'aa do na-ããj hë kametä däk ÿ hanäng péh. Tamo haj'aa hã ji h'yy ganäng hyb n'aa ta hã. Ti hyb n'aa, dooh da tahaja bã ji ky hado bã, “Dooh P'op Hagä Do ÿ hapëe bã”, ji noo bã. ²¹Rahapëe né paawä P'op Hagä Doo, dooh rawehëe bã ta hã, dooh na-ããj hë raj'aa etsëe bã ta hã tanoo do hyb n'aa sa hã. Daap hadoo do ti rahyb n'aa newë däk. Dooh rah'yy kadawuung wäd bã baad hadoo do hã. ²²H'yy genäh redoo né paawä sa hã hë rahegãã bã, h'yy gatema padäg. ²³Dooh rakarën wäd bã rawehëe bã P'op Hagä Doo, kabaj'aa doo, hawäd

^a 1.17 Habakuk 2.4

had'yyt doo. P'op Hagä Do rahyb n'aa eréd hōm, tii bā kabarii ajyy nahejooj is do heen n'aa hā, taw'ëed heen n'aa hā, ta babo n'aa heen n'aa hā na-āāj hē rah'yy kawereem kän, ta tii hā rah'yy ka'eeh hyb n'aa kä.

²⁴Ti hyb n'aa kä P'op Hagä Do anoo nesaa doo, tak'ëp nu meby n'aa näng do sa h'yyb tym tak'ëp karën do ramoo bok sa hā hanäng doo me. Sa hub, sa hā hanäng doo, baad nado wäd ran'oo bā, tak'ëp nesaa do ta tii me sa da hadoo do sii hē ramoo bok do hyb n'aa. ²⁵Rahyb n'aa eréd hōm P'op Hagä Do ky n'aa baad hadoo doo, heh'äät ub doo, tii bā daap hadoo do hā rah'yy kawereem däk, P'op Hagä Do pehuuj wät do rawén hyb n'aa jewyyg kän. P'op Hagä Doo, sahōnh hē mo haj'aa näng doo, dooh rahyb n'aa jewyyg wäd bā —ti né hē paawä ji j'aa etsëe had'yyt doo. Ÿÿ. Tii d' né hē. Taw'ääts hē.

²⁶Tii d' rabad'oo do hyb n'aa, P'op Hagä Do ky n'aa ety däk tii, baad nadoo doo, nu meby n'aa näng doo, ramoo bok hyb n'aa kä sa h'yyb tym tak'ëp karën doo da. Ÿÿj sii hē reréd hōm baad hadoo do sa patug wë rababok doo, P'op Hagä Do karën doo da paawä. Ÿÿj wób Ÿÿj wë rababoo däg kän. ²⁷Tii d' na-āāj hē ajyy wób rabad'oo. Reréd hōm sa Ÿÿm wë rababok doo, P'op Hagä Do karën doo da paawä. Tak'ëp rah'yy karën ajyy wób wë rababok. Tak'ëp nu meby n'aa näng do ajyy wób ramoo bok ajyy wób sa sii. Ti hyb n'aa rahoop nesaa do ramoo bok do sām.

²⁸Tii d' had'yyt nado. Rakanarën do hyb n'aa P'op Hagä Do rabahapäh, ramakyys do hyb n'aa P'op Hagä Do hā ji hapäh doo, P'op Hagä Do ky n'aa ety däk tii, baad nadoo do rahyb n'aa newëe hyb n'aa, nu meby n'aa näng do ji moo nawät do ramoo bok hyb n'aa kä. ²⁹Séd dó sa h'yyb gó nesaa péh. Tak'ëp rakarën nesaa do ramoo bok ta wób sa hā. Sa h'yyb karën do jawén rababok. Tak'ëp raky nes'aa däk. Tak'ëp ta wób sa ma rahyb n'aa jewëts däk. Ta wób wë rakarën rakamaj'ii. Sa h'yyb gó had'yyt hē kaj'öök do bawät. Rakarën rawad'ii had'yyt hē ta wób. Nesaa do rahyb n'aa newë had'yyt hē ta wób sa wë. Ta wób na-āāj hē ranu mer'oot.

³⁰Ta wób raky n'aa rejää. Tak'ëp rakamajë däk P'op Hagä Do wë. Ta wób sa bahänh ranu gapad'ëek red'oo do hyb n'aa, ta wób raky n'aa rejää, ta wób rarejää. Ta wób sa bahänh ranu gapad'ëek red'oo. H'yy kasab'ee. Rahyb n'aa newëe nyy da nesaa do ramoo bok. Dooh raky dahé bā sa yb, sa Ÿÿn. ³¹H'yy gatamah. Ky keh'ÿÿt. Dooh rakamahän bā ta wób. Dooh rat'yyd mehiiin bā ta wób.

³²Rahapëë né paawä dajëb hã P'op Hagä Do ky n'aa etyy ta ti hedoo do nesaa do moo b'ook doo, dooh reréd bã ta tii. Tii d' had'yyt nado rabad'oo. Taw'ääts hë na-ääj hë sa hã, ta wób, sa nemuun baad nadoo do ramoo boo bã.

Sahõnh hë badäk hahÿh bã habong do P'op Hagä

Do ky n'aa etyy do ky n'aa hahÿh

2 Bëeh, Judah buuj wób, ta wób nesaa do moo heb'oooh do bë ky n'aa etyy. Ti hadoo né hë, dooh da bë kyy pé P'op Hagä Do matym gó ji taky n'aa etyy noo gó. Ta wób bë ky n'aa ety bã, bë daaj hë né hë bë ky n'aa ketyy, bë na-ääj hë bë moo bok do hyb n'aa ta wób bë p'ää ky n'aa etyy doo. ²Ër hapäh, daap hë hyb n'aa nado P'op Hagä Do ky n'aa etyy nesaa do moo b'ook doo. Tahapäh do hyb n'aa taky n'aa etyy sahõnh hë. ³Ti hyb n'aa, kabaj'aa nadoo do bëeh, nesaa do moo heb'oooh do ky n'aa etyy doo, bë na-ääj hë bë moo bok ta wób bë p'ää ky n'aa etyy doo. Ti hyb n'aa, dooh né da bë kedëeb bã bë P'op Hagä Do ky n'aa etyy do mahãnh. ⁴Bë makyys apäh tak'ëp P'op Hagä Do ky enyym do bë wë, ji tahyb n'aa b'aaah doo? Dooh tagah'ood bã bë hã, bë wë tawén ky enyym, ta wë bë h'yy kawareem hyb n'aa paawä ta hã bë h'yy ka'eeh hyb n'aa kä? ⁵Bë nabuj keh'ũum do hyb n'aa, bë h'yy kawanareem do hyb n'aa na-ääj hë, bë an'oo bã tak'ëp bë P'op Hagä Do rejãã da takawajããn noo gó, sahõnh hë tanes'õos doo me P'op Hagä Do ky n'aa etyy do kajaa bã kä. ⁶Rabad'oo do pénh da P'op Hagä Do anoo da ta sãm sahõnh hë sa hã. ⁷Ti anäng tak'ëp baad hadoo do P'op Hagä Do hã hana do gada doo, ta wë rakaweh'ëeh gad'aa doo, h'yyb nadajëp do ragadoo rakarën doo. Ta tii hã rah'yy kajäk do hyb n'aa, h'yy kanerét doo me baad hadoo do ramoo boo had'yyt hë. Ta ti hedoo do sa hã P'op Hagä Do anoo da edëb had'yyt do ta pa. ⁸Ti anäng ta wób. Sa hã hë ub rahyb n'aa newëë tii. Baad hadoo do P'op Hagä Do her'oot do raty n'aa ges'yyk. Nesaa do jawén rababok. Ta ti hedoo doo, ta kawajããn gó tak'ëp P'op Hagä Do rejãã da. ⁹Tak'ëp rabahoop da sahõnh hë nesaa do moo heb'oooh doo, Judah buuj pooj jé,^b Judah buuj nadoo do na-ääj hë. Tak'ëp baad nadoo do adäng da sahõnh hë sa hã. ¹⁰Sahõnh hë baad hadoo do moo bok do hã, tak'ëp baad hadoo do P'op Hagä

^b **2.9** Pooj jé Judah buuj du d'oo da rahoop doo. P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do rahapäh do hyb n'aa né paawä, dooh raky dahé bã.

Do anoo da. Rakawehëë däk da P'op Hagä Do matym gó. H'yyb näm do P'op Hagä Do anoo da sa hã. Pooj jé, Judah buuj baad hadoo do moo wät do hã tabad'oo da tii, tii bä Judah buuj nadoo do hã na-ääj hë. ¹¹Dooh P'op Hagä Do asëew bä ji mahang. Judah buuj ji do bä, Judah buuj ji nado bä, sét né hë ji ta hã.^c

¹²P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo däk do nahapäh do nesaa do moo b'ook doo, dawëë da rababoo had'yyt hë P'op Hagä Do mahãnh, ta ky n'aa jaw'yyk do dooh né paawä rahapëë bä. Hÿÿ kä, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do hapäh do nesaa do moo b'ook doo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky n'aa etyy da sa hã. ¹³Tii d' tawén hadoo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do maa new'ëp do nado baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó. P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky dah'eeh do tii, baad hedo padëëk do ta matym gó. ¹⁴Ta see pé noo gó Judah buuj nadoo doo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do nahapäh doo, ramoo bok ta ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo, dooh paawä rahapëë bä ta ky n'aa jaw'yyk doo. Tii da ta see pé noo gó rawén d'oo, sa h'yyb sa hã mejüü do hyb n'aa. ¹⁵P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü do ramoo bong bä, rametëeh tii hã, ti anäng né hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do sa h'yyb gó. Sa h'yyb ky n'aa tapaa sa hã hë, baad nadoo do ramoo boo bä. Sa h'yyb gó rahyb n'aa newëë do metëeh da sa hã, baad tado bä, baad tanado bä rabad'oo do paah. ¹⁶Ta tii d' tabawät sahõnh hë ji h'yyb gó ji jejën do paa Kristo Jesus metyy noo gó, P'op Hagä Do ky gabuuj gó. Tii da né da tabahadoo, ta ky n'aa hanäm do ÿ maher'ood hõm do hã metëeh.

Mosees ky n'aa jaw'yyk do Judah buuj raky nadaheeh do ky n'aa hahÿÿh

¹⁷Bë m' Judah buuj, bë wób sa nooh. Mosees ky n'aa jaw'yyk do hã bë daap yyp. P'op Hagä Do bë hapäh do hyb n'aa bë h'yy kasab'ee. ¹⁸Mosees ky n'aa jaw'yyk do bë ma kametëëk do hyb n'aa, P'op Hagä Do karën do bë bahapäh, tak'ëp baad hadoo do bë bahapäh na-ääj hë. ¹⁹Ty temah do sa h'yyb mahüüm n'aa hadoo bëeh, bë hã péh.^d Badagyp doo gó habok do sa bag hadoo bëeh, bë hã péh. ²⁰P'op Hagä Do nahapäh do hã bë metëeh baad hadoo doo.

^c 2.11 Baad hadoo do moo b'ook doo, baad hadoo do ragadoo né da ta hanaa. Nesaa do moo b'ook doo, nesaa do ragadoo né da ta hanaa.

^d 2.29 Judah buuj nadoo do ramaneënh "ty temah doo". P'op Hagä Do karën paa Judah buuj rah'yyb mahüüm Judah buuj nadoo doo, ta ky n'aa rahapäh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa, ty temah do sa h'yyb mahüüm n'aa bëeh, Paw-Ro wén näng.

Mosees ky n'aa jaw'yyk do bë hapäh do hyb n'aa, sahõnh hẽ bë bahapäh, sahõnh hẽ baad hadoo do bë bahapäh na-ããj hẽ. Ti hyb n'aa, nahapäh doo, karapee hadoo do sa ma matëg hadoo bëeh. ²¹Ti hyb n'aa kä, hëd n'aa bë hã hẽ bë ma manetëek, ta wób ma metëek do bëeh? Hëd n'aa bë bet'sëek, ti bë baher'oot ta wób nets'ëek? ²²Hëd n'aa bë ÿým nadoo do sii bë beÿÿh, sa ÿým nadoo do sii ranaÿÿh ta wób bë maher'ood bã? Hëd n'aa sa kabarii tób n'aa yt hã hanäng do bë bet'sëek, tak'ëp kabarii ganen'aak do bëeh? ²³P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo däk do hã bë h'yy kasab'ee, ti hadoo né hẽ, dooh bë wehëe bã P'op Hagä Doo, bë ky nadaheeh do hyb n'aa ta ky n'aa jaw'yyk doo. ²⁴Ta tii d' bë bad'oo do hyb n'aa, bë hã kametä däk hahÿ P'op Hagä Do kyy kerih doo gó kerii däk doo: “Bë hyb n'aa Judah buuj nadoo do raky n'aa rejää P'op Hagä Doo.”^e

²⁵P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo däk do bë ky dahé bã, tii bã taw'ääts hẽ né hẽ ji masuuj noo byyh ji gahök doo, P'op Hagä Do karapee ji bahadoo do heen n'aa. Hÿÿ kä, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ji ky nadahé bã, ji masuuj noo byyh kahög hõm né paawä, dooh ji P'op Hagä Do gado bã. Masuuj noo byyh kanehök do hado däk ji tii bã, Judah buuj né paawä ji. ²⁶Hÿÿ kä, ta wób, Judah buuj nadoo doo, masuuj noo byyh kanehök doo, ramoo boo bã P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo, tii bã sa masuuj noo byyh kehök do hadoo rabahado padëek tii, P'op Hagä Do hã. P'op Hagä Do gadoo né da tii. ²⁷Jé P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky daheeh doo, ta masuuj noo byyh kanahög né paawä, bë da taky n'aa etyy P'op Hagä Do matym gó. Bë tawén ky n'aa etyy da, bë ky nadaheeh do hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo, bë hapëe né paawä ti ta ky n'aa jaw'yyk doo, anyy né paawä bë hã na-ããj hẽ ji masuuj noo byyh kahök do heen n'aa. ²⁸Ta ti ÿ wén her'oot, dooh Judah buuj heh'äät ji do bã P'op Hagä Do matym gó, jããm hẽ j'ooj madäk doo me Judah buuj rabahed'oo doo da ji bad'oo do hyb n'aa. Ti hadoo P'op Hagä Do karapee ji hado däk do heen n'aa heh'äät do hã: Dooh j'ooj madäk doo me ji masuuj noo byyh kahök do tado bã tii. ²⁹Jé ta h'yyb gó naa P'op Hagä Do karën do moo wät doo, ti né hẽ Judah buuj heh'äät doo. P'op Hagä Do Sahee baad hadoo do hã ji tah'yyb wareem däk doo, ti né hẽ P'op Hagä Do karapee ji

^e 2.24 Isajas 52.5, Esekijew 36.22

hado däk do heen n'aa heh'äät doo. Jāām hē j'ooj madäk doo me tamejūū doo da ji masuuj noo byyh ji gahōk doo, dooh ta karapee ji hado däk do heen n'aa heh'äät do tado bä. Ta wób raganado bä né paawä ta ti hedoo doo, P'op Hagä Do gadoo né da jé ta h'yyb gó naa P'op Hagä Do karēn do moo wät doo.

3 Dooh P'op Hagä Do ky kahÿÿd bä taky däng do hä ky n'aa hahÿÿh Nyy d' ÿ hanäng pé ta tii hä?^f Daap hē g'eeh Judah buuj P'op Hagä Do asēew hōm ta wób sa mahang? Daap hē g'eeh ji masuuj noo byyh ji kahōk do heen n'aa, Judah buuj hä tan'oo däk doo? ²Dooh. Dooh tii d' tado bä ÿ hanäng péh. Hajōng baad hadoo do ti anäng né hē āā Judah buuj wē, ta wób wē nanäng doo. Ta ti hajōng baad hadoo do mahang hahÿ ti ta bahānh baad hadoo doo: Judah buuj hä takan'oo däk P'op Hagä Do kyyh.

³Hÿÿ kä, Judah buuj wób raky nadaheeh do hyb n'aa P'op Hagä Do kyyh, dooh wäd g'eeh hÿÿ kä P'op Hagä Do moo wäd wäd bä sa hä taky däng doo? P'op Hagä Do ky kah'ÿÿt g'eeh hÿÿ kä sa hä taky däng doo? ⁴Dooh. Dooh P'op Hagä Do ky kahÿÿd bä taky däng doo. Baad hadoo do taheer'ood had'yyt hē. Sahōnh hē badäk hahÿÿ bä habong do ti daap men'yyh doo. Tii da né hē takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó, Dawi makū kyyh P'op Hagä Do hä. Hahÿÿ da ta kyyh:

“Maher'oot bä, baad ub né a kyyh ji bahapäh da.

Ōm da j'aa ketsē ōm raky n'aa tapaa bä”^g —näng Dawi kyyh.

⁵Hÿÿ kä, baad nadoo do er moo bok do hä wyt ta maab däg, dooh tii da P'op Hagä Do bad'oo. Baad had'op sahōnh hē P'op Hagä Do bad'oo doo, ji nahadoo do hyb n'aa. Tii d' tahadoo do hyb n'aa, nyy da ji kyyh tii bä nesaa do hä ji taky n'aa ety bä? “Taw'ääts hē nadoo do P'op Hagä Do bad'oo, āā tarejāā do hyb n'aa”, näng g'eeh ji? (Badäk hahÿÿ bä habok do hyb n'aa newēē doo da, reanh doo da, ÿ her'oot ti ÿ erih do hä.) ⁶Dooh. Baad had'yyt hē P'op Hagä Doo. Tii d' tanado bä paawä, dooh P'op Hagä Do haja bä paawä badäk hahÿÿ hä habong do taky n'aa ety bä. ⁷Hÿÿ kä, hahÿÿ da apäh da ÿ her'ood wät do maa newēē do see ÿ taky gadoo:

^f 3.1 Tëg eh do 2, tëg nad'ëēd is do 25-29 hä terii wät do ky n'aa Paw-Ro ah'üüm nä babä.

^g 3.4 Saaw-Mo 51.4

“Ji nawäd bä baad hadoo do ky n'aa metëeh doo da, ta bahãnh baad had'op P'op Hagä Do ji bahapäh tii hä. P'op Hagä Do kawehëë däg kãn baad nadoo do ji moo wät do hyb n'aa. Ti hyb n'aa hëd n'aa ji P'op Hagä Do ky n'aa etyy nesaa do ji moo wät do hyb n'aa”, nãng mä ta kyyh. ⁸“Taw'ääts hë nesaa do ër moo bok. Baad hadoo do du n'aa tii”, nãk mä ta wób. “Baad had'op P'op Hagä Doo, kametëeh tii hä”, nãk mäh. Tii d' mä ÿ ma mehetëk doo, sa nooh. Daap ramennyh këh ÿ n'aa hä, ÿ raky n'aa rejää. P'op Hagä Do rejää né da tii da hyb n'aa newëë doo, tii da her'oot doo!

Dooh baad hadoo pé P'op Hagä Do matym gó ky n'aa hahÿh

⁹Hÿy kã, ta wób sa bahãnh g'eeh aãh, Judah buuj, P'op Hagä Do matym gó? Dooh, tabad'op hë. Nesaa do mejüü sahõnh hë ji hä, Judah buuj, Judah buuj nadoo do na-ããj hë. ÿ metä däg kãn ta tii. ¹⁰Tii da né hë takerii dãk P'op Hagä Do kyy kerih do hä:

“Dooh baad hawät pé P'op Hagä Do karën doo da!

¹¹Dooh baad hadoo do hä h'yy kadaw'uuh péh.

Dooh P'op Hagä Do hä hyb n'aa newëë péh.

¹²Sahõnh hë dooh rahyb n'aa newë wäd P'op Hagä Doo.

Dawë hä rababoo hõm ta mahãnh.

Nes'aa padäg sahõnh hë.

Dooh baad hadoo do moo wät péh!

Dooh sét had'os pé baad hadoo do moo wät péh.”^h

¹³“Kamag hood noo gasëëts dãk do hadoo sa r'ood. Dajëb ta hanaa.

Ramer'oot doo me rawedii ta wób.”ⁱ

“Aw'yy p'yym mahÿÿj hadoo sa kyyh.”^j

¹⁴“Sa noo me raky n'aa was'ee had'yyt hë, h'yy gaëëj gó rabaher'oot.”^k

¹⁵“Nayyw hë radej'ëëp ta wób.

¹⁶Rahahõm hënh ragawats'iik sahõnh hë, nesaa do ta wób rahoop ran'oo bã.

¹⁷Dooh h'yyb nyw gó ta wób wë raboo bã.”^l

^h 3.12 Saaw-Mo 14.1-3, 53.1-3, Ekeresijas 7.20

ⁱ 3.13 Saaw-Mo 5.9

^j 3.13 Saaw-Mo 140.3

^k 3.14 Saaw-Mo 10.7

^l 3.17 Isajas 59.8

18 “Dooh P'op Hagä Do rawehëë bä,
dooh P'op Hagä Do rajeÿÿm bä sa h'yyb gó.”^m

Tii d' P'op Hagä Do kyyh.

19 Hÿÿ kä, ër hapäh hahÿÿh: Sahõnh hë né hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do her'oot doo, ta kyyh her'oot doo, ta ky n'aa jaw'yyk do gado däk do sa hã né hë ti tabaheer'oot, Judah buuj hã ti tabaheer'oot.ⁿ Tii d' tawén hadoo, bag hënh sahõnh hë rababë däk hyb n'aa da P'op Hagä Do matym gó. Dooh da sa kyy péh. Sahõnh hë badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do ky n'aa etyy da. 20 Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü do ji moo wät do hã, dooh da baad hadoo pé P'op Hagä Do matym gó. Tii d' tawén hadoo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo däk do hã ji h'yy kadaw'uuh nesaa do ji h'yyb gó hanäng do hã.^o

**Ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad ji hado däk P'op
Hagä Do matym gó ky n'aa hahÿÿh**

21 Hÿÿ kä P'op Hagä Do metä däk nyy da ji hajaa baad ji bahado däk ta matym gó. Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü do ji ky daheeh do hyb n'aa nado tii. Ti hadoo né hë, Mosees ky n'aa jaw'yyk doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habong do na-ääj hë, rahaer'oot paa ta ti ky n'aa hã. 22 P'op Hagä Do anoo baad ji bahado däk ta matym gó, Jesus Kristo hã ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa kä. Sahõnh hë né hë ta hã ky dah'eeh doo, baad rabahadoo da ta matym gó.^p Dooh P'op Hagä Do asëew bä ji mahang Judah buuj ji do bä, Judah buuj ji nado bä. 23 Sahõnh hë né hë ramoo boo däk nesaa doo. Dawëë sahõnh hë rababoo däk tak'ëp baad hadoo do mahänh, sa hã P'op Hagä Do anoo do paawä.^q 24 Ti hado né paawä, bag hënh P'op Hagä Do banoo baad sahõnh hë rabahado padëek hÿÿ kä ta matym gó, tak'ëp ji wë taky enyym do hyb n'aa, Kristo Jesus ër hyb n'aa dajëp do hyb n'aa ër tedëeb wät do hyb n'aa

^m 3.18 Saaw-Mo 36.1

ⁿ 3.19 Tëg nad'ëed is do 10 hanaa kerii däk doo, Judah ky n'aa na-ääj hë. Ti na-ääj hë baad nadoo do ramoo bong do tii.

^o 3.20 Saaw-Mo 143, Garata 2.16

^p 3.22 Tahajaa na-ääj hë ji erii bä hahÿÿ da: “P'op Hagä Do anoo baad ji bahado däk ta matym gó, baad had'yyt hë Jesus Kristo bad'oo do hyb n'aa. Sahõnh hë né hë ta hã ky dah'eeh doo, baad rabahadoo da ta matym gó.”

^q 3.23 Tak'ëp hanäm do P'op Hagä Do h'yyb däng Adäw hã tabanoo hyb n'aa, ta panaa hã na-ääj hë. Ta jawén, Adäw ky nadaheeh do hyb n'aa, dooh ta ti tagado wäd bä.

nesaa do mahãnh. ²⁵ Ta T'aah P'op Hagä Do an'oo wät, ër wë P'op Hagä Do kawajãän do ër hyb n'aa tabahoop hyb n'aa, ër hyb n'aa tadajëp hyb n'aa kä. Baad ër bahado däk hÿÿ kä P'op Hagä Do matym gó, ër hyb n'aa Jesus dajëp ër ky dahé bã. Tii da P'op Hagä Do wén d'oo, baad had'op sahõnh hë tamoo wät doo, tametëeh hyb n'aa. P'op Hagä Do sa hã tahyb n'aa b'aah do hyb n'aa, Kristo kajaa do pooj jé dooh tabaaj bã nesaa do ramoo bok do mabaj. ²⁶ Ta T'aah P'op Hagä Do wén n'oo däk, baad had'op sahõnh hë tamoo wät doo, tametëeh hyb n'aa hÿÿ kä. Baad ub né hë P'op Hagä Doo. Ti hadoo, baad rabahado padëek na-ããj hë ta matym gó tan'oo bã, Jesus hã h'yy ka'eeh doo.

²⁷ Ti hyb n'aa, dooh hajaa pé ta hã hë tah'yy kasabé bã. Ji hã hë ji wén nahajaa ji h'yy kasab'ee doo, dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hyb n'aa tadoo do hyb n'aa baad ji bahado däk do P'op Hagä Do matym gó. Kristo bad'oo do hã ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad ji wén hado däk ta matym gó. Ti hyb n'aa dooh ji haja bã ji hã hë ji h'yy kasabé bã. ²⁸ Yÿ. Ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó, dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hyb n'aa tado bã. ²⁹ Judah buuj had'yyt nado P'op Hagä Do bag'ããs. Sahõnh hë ta wób na-ããj hë né hë tabag'ããs. ³⁰ Sét ub P'op Hagä Doo. Baad rabahado padëek tan'oo bã ta matym gó Judah buuj ta hã h'yy ka'eeh doo, Judah buuj nadoo do ta hã h'yy ka'eeh do na-ããj hë. ³¹ Tii d' tahadoo do hyb n'aa, dooh apäh ji karën wät ta ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo däk do paa ÿ hanäng pé g'eeh? Dooh. Ti bahãnh ër ky daheeh hÿÿ kä ta ky n'aa jaw'yyk doo.^r

Abaraãm h'yy ka'eeh do ky n'aa hahÿÿh

4 Taw'ãäts hë ër hyb n'aa newë nyy da Abaraãm, ãã Isaraéw buuj wahë maküüh, baad hado däk paa P'op Hagä Do matym gó. ² Baad Abaraãm hado däg bã paawä P'op Hagä Do matym gó, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü do tamoo wät do hyb n'aa paawä, tii d' tado bã paawä, tahajaa paawä ta hã hë tah'yy kasabé bã. Ta hã hë tah'yy kasabé bã paawä, dooh P'op Hagä Do matym gó tado bã paawä tii. ³ Hahÿÿ da né hë P'op Hagä Do kyy kerih do hã takerii däk Abaraãm ky n'aa: “Abaraãm ky dahé kãn Tak'ëp

^r 3.31 Jesus hã ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa ji hajaa hÿÿ kä baad ji ky dahé bã ta ky n'aa jaw'yyk doo.

Hyb N'aa Jawyk Doo. Taky daheeh do hyb n'aa né kä m', baad tawén hado däk P'op Hagä Do matym gó”,^s näng kerih doo.

⁴Hÿÿ kä, ji moo wät do ky n'aa gó bë ÿ maher'oot: Ji moo wäd wät do hyb n'aa ji gado bä ji moo wät do säm, tii bä ta säm ji gadoo doo, dooh daap hē ji gadoo do tado bä tii. Dooh bag hēnh ji gadoo do tado tii. Ji moo wät do säm né hē tii. Ti hadoo baad ji hado däk do hã P'op Hagä Do matym gó. Baad ji bahado däg bä paawä baad hadoo do ji moo wät do hyb n'aa, tii bä dooh bag hēnh tado wäd bä paawä tii. ⁵P'op Hagä Do né hē ti hanoo, baad rabahado padëek baad nadoo do paah. Ta hã h'yy ka'eeh doo, tah'yy ka'eeh do hyb n'aa né hē baad tabahado däk ti P'op Hagä Do matym gó, ta ky n'aa jaw'yyk do mejüü do tamoo wät do hyb n'aa nado. ⁶Tii d' né hē Dawi makū baher'oot paah. Ky n'aa kedëng mäh, baad hadoo do ramoo bok do hyb n'aa nado baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó. Hahÿÿ da m' Dawi kyyh Saaw-Mo hã kerih doo:

⁷“Ky n'aa kedëng tii, sa hã P'op Hagä Do hyb n'aa mabaan do ta ky n'aa jaw'yyk do raky nadaheeh do paah, baad nadoo do ramoo bok do paa P'op Hagä Do awug hōm doo.

⁸Ky n'aa kedëng tii, baad nadoo do ramoo bok do paa Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do netsén doo”, näng Dawi kyyh.^t

⁹ÿ eanh hÿÿ kä, jããm hē sa masuuj noo byyh kehōk do ti ky n'aa kedëng g'eeh? Dooh. Judah buuj nadoo doo, sa masuuj noo byyh kanehōk doo, ti na-ãäj hē raky n'aa kedëng. Abaraãm h'yy ka'eeh do hyb n'aa né hē baad tawén hado däk P'op Hagä Do hã, ër ky hadoo paah. ¹⁰Bë hyb n'aa newë, ny noo gó baad Abaraãm hado däk P'op Hagä Do matym gó? Ta masuuj noo byyh gahōk jawén paa bä, ta masuuj noo byyh tagahōk do pooj jé? Ti pooj jé né hē, dooh ta jawén tado bä. ¹¹Ta jawén tii, Abaraãm hã takan'oo däk sa masuuj noo byyh kahōk do heen n'aa. Ta masuuj noo byyh kanahōk nä bä, P'op Hagä Do hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa baad tabahado däk do metëe n'aa tii. Ti hyb n'aa, sahōnh hē sa masuuj noo byyh kanehōg né paawä, P'op Hagä Do hã rah'yy ka'eeh do

^s 4.3 Genesis 15.6

^t 4.8 Saaw-Mo 32.1-2

hyb n'aa baad rabahado padëek do P'op Hagä Do matym gó, sa wahë makū hado däk Abaraãm. ¹²Sahõnh hë sa masuuj noo byyh kehök doo, Abaraãm masuuj noo byyh kanahök nä bã h'y y ka'eeh doo da h'y y ka'eeh doo, ti na-ããj hë Abaraãm panaa.

¹³Doo Mosees ky n'aa jaw'y yk do raky daheeh do hyb n'aa tado bã, Abaraãm hã, Abaraãm panaa hã na-ããj hë, P'op Hagä Do ky n'aa enooh sahõnh hë badäk hahỹ ta danäh rabahadoo hyb n'aa. Doo. Ta ti P'op Hagä Do wén ky n'aa enooh sa hã, ta hã rah'y y ka'eeh do hyb n'aa baad rabahado padëek P'op Hagä Do matym gó hyb n'aa tii.^u ¹⁴Mosees ky n'aa jaw'y yk do hã daab 'yyp do rado bã paawä ti Abaraãm hã taky n'aa eno däk do gadoo doo, tii bã daap hë paawä ji h'y y ka'eeh doo, daap hë na-ããj hë paawä tii bã P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paah. ¹⁵Doo Mosees ky n'aa jaw'y yk do ji ky daheeh do hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ji gadoo y wén näng, nesaa do hã Mosees ky n'aa jaw'y yk do ji taky n'aa etyy do hyb n'aa. Ji tawén ky n'aa etyy, baad ji nahajaa do hyb n'aa ji ky dahé bã. Tanyy bã ky n'aa jaw'y yk doo, ji ky nadahé had'y yt hë né hë ta mahang. ¹⁶Ti hyb n'aa kã, ji h'y y ka'eeh do hyb n'aa né hë P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ji gadoo. Jããm hë tak'ëp ji wë P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa tii. Tii d' tawén hadoo, sahõnh hë Abaraãm panaa ragadoo hyb n'aa Abaraãm hã P'op Hagä Do ky n'aa eno däk do paah. Tii bã Mosees ky n'aa jaw'y yk do hapäh do Jesus hã h'y y ka'eeh do ragadoo tii. Ta wób, Judah buuj nadoo doo, Abaraãm h'y y ka'eeh doo da h'y y ka'eeh doo, ti na-ããj hë ragadoo. Sahõnh hë P'op Hagä Do hã h'y y ka'eeh do sa wahë makū ti Abaraãm.

¹⁷Tii da né hë takerii däk P'op Hagä Do kyyh Abaraãm hã: “Hajõng häj n'aa buuj sa yb da õm y an'oo bã”,^v näng mäh. Èr yb né hë ti Abaraãm, P'op Hagä Do Abaraãm h'y y kaha'eeh do matym gó. Ti né hë P'op Hagä Doo, dejëp do hed'ëep doo. Ti né hë ky n'aa enooh badoh nä doo. ¹⁸Tabëej däg né paawä ta baab n'aa rabetaah do pan'aa, Abaraãm ky daheeh hyb n'aa tagadaa had'y yt hë ta hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo. Ti hyb n'aa hajõng häj n'aa buuj sa yb tabahado däk, ta hã P'op Hagä Do her'oot doo da né paah: “Metsén sagõõh, mahaja bã. Ti hawób da a panaa”,^w näng paa P'op Hagä Do ta hã. ¹⁹Abaraãm hã péh, dajëp do hadoo

^u 4.13 Genesis 17.4-6, Genesis 22.17-18

^v 4.17 Genesis 17.5

^w 4.18 Genesis 15.5

ta hub, tahyb n'aa newë bä. P'eets däg 100 ta baab däg ti noo gó. Sarah wog dajëp hadoo na-ãäj hë, Abaraãm hã. Ti hadoo né hë, baad ub Abaraãm h'yy ka'eeh P'op Hagä Do hã. ²⁰ Dooch taky sëëw bä ta hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo. Tak'ëp P'op Hagä Do hã tah'yy kae däk. Ta hã tah'yy ka'eeh doo me tawehëë däk P'op Hagä Doo. ²¹ P'op Hagä Do hajaa né hë tamoo wäd bä taky däng doo, baad Abaraãm bahapëë däg kãn ta h'yyb gó. ²² Ti hyb n'aa né hë baad tawén hado däk P'op Hagä Do matym gó P'op Hagä Do an'oo bä, takerii däk do né hë. ²³ Abaraãm hyb n'aa had'yyt nado takerii däk ta tii. ²⁴ Takerii däk ër hyb n'aa na-ãäj hë, ëër, baad ta matym gó hado däk doo, P'op Hagä Do mo haj'aa. Takerii däk ër hyb n'aa, Jesus ër wahë n'aa dejëp do mahang taganä wät hanoo do hã h'yy ka'eeh doo. ²⁵ Jesus né ti nesaa do ër h'yyb tym gó hanäng do hyb n'aa dajëb hã kan'oo däk do paah. Jesus né ti dejëp do mahang ganä wät do P'op Hagä Do an'oo bä, baad ër bahado däk hyb n'aa kä P'op Hagä Do matym gó.

P'op Hagä Do najiis ër bahado däk do ky n'aa hahÿÿh

5 Ti hyb n'aa kä, baad ër bahado däk do hyb n'aa kä P'op Hagä Do matym gó ta hã ër h'yy ka'eeh do hyb n'aa, P'op Hagä Do najiis ër bahado däk hÿÿ kä. Dooch ta majiĩ ër hado boo bä. Èr Wahë N'aa Jesus Kristo hyb n'aa tii. ² Èr h'yy ka'eeh do hyb n'aa Kristo an'oo däk, papuuj gó, h'yyb nyyw gó ër babok hyb n'aa kä, P'op Hagä Do ër wë ky enyym do matym gó. Tsebee gó baad ër gada P'op Hagä Do kabaj'aa do ër gadoo ta sii. ³ Ti hyb n'aa had'yyt nado ër tsebé. Baad nadoo do ër ahob bä, ër tsebé na-ãäj hë. Èr hapäh, baad nadoo do ji ahoop doo, nyyw hë ji h'yy ganajëë hõm tan'oo bä. ⁴ Nyyw hë ji h'yy ganajëë hõm doo, baad P'op Hagä Do hã ji bawäd däg had'yyt hë tan'oo bä. Baad ji bawäd däk do hyb n'aa, baad ji gadaa kãn baad hadoo do ji gadoo do ta jawén. ⁵ Ta jawén ër gadoo do baad ër gada do hyb n'aa, dooch da ër h'yy ketón bä ër gadoo do hã, baad ër h'yyb tym gó P'op Hagä Do kamahã do bawäd däk do hyb n'aa. Ta Sahee ër h'yyb tym gó tabawäd däk P'op Hagä Do an'oo bä do hyb n'aa tii. ⁶ Bë hegãã, P'op Hagä Do h'yyb däng do noo gó, ër nahaja bä ër daaj hë ër kedëëb bä, Kristo dajëp nesaa do moo heb'ooh do sa hyb n'aa. ⁷ Dooch nyyw hë ji aw'yyt pé baad hawät do see hyb n'aa dajëp péh. Ti hado né paawä ji aw'yyt apäh ky enyym do see hyb n'aa dajëp péh. ⁸ Tii d' nado P'op Hagä Do hã! Hahÿÿ da

P'op Hagä Do metëeh ër takamahãh doo: Kristo dajëp ër hyb n'aa, nesaa do ër bahadoo nä noo gó. ⁹Hÿÿ kä, baad ër bahado däk do hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, Kristo ër hyb n'aa tadajëp do hyb n'aa, baad né hë ër da ted'ëëp nesaa do hã ji taky n'aa etyy do mahãnh. ¹⁰P'op Hagä Do majiï ër bahadoo nä noo gó, ta najiis ër bahado däg kãn tan'oo bã, ër hyb n'aa ta T'aah dajëp do hyb n'aa. Ti bahãnh hÿÿ kä ër da ted'ëëp banesaa hënh ër ahôm mahãnh, ta najiis ër bahado däk do hyb n'aa kä. Tii d' tawén hadoo, taganá wät do jawén paa bã, p'aa hënh Kristo bawäd däk do hyb n'aa. ¹¹P'op Hagä Do ãã j'aa etsë, Jesus Kristo ër Wahë N'aa hyb n'aa. Jesus Kristo hyb n'aa né hë P'op Hagä Do najiis ër bahado däk. Ta hyb n'aa, dooh P'op Hagä Do majiï ër do boo bã.

Adãw ky n'aa Kristo ky n'aa daheeh hahÿÿh

¹²Sët hë aj'yy nesaa do du n'aa badäk hahÿÿ bã.^x Nesaa do hyb n'aa kä, dajëb du däk. Tii bã sahõnh hë badäk hahÿÿ bã haj'eenh do sa wë dajëb banyy däg kãn, nesaa do sahõnh hë ramoo boo däk do hyb n'aa. ¹³Ta ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã P'op Hagä Do an'oo däk do pooj jé tanyy däg né hë nesaa do badäk hahÿÿ bã. Nesaa do badäk hahÿÿ hã habong do ramoo boo däg né hë. Ti hadoo né hë, ta ky n'aa jaw'yyk takanan'oo nä bã do hyb n'aa sa hã, dooh P'op Hagä Do etsén nä bã sa hã nesaa doo. ¹⁴Dooh né paawä taketsén bã nesaa do ti noo gó, radejëp né hë. Adãw bã naa, Mosees bawät bã kä, sahõnh hë radejëp. Dooh né paawä sa wób P'op Hagä Do mejüü do raky nadahé bã Adãw bad'oo do paa da, radejëp né hë. Kristo, ta jawén kajaa do hãd hadoo ti Adãw, pawóp hadoo do radu n'aa do hyb n'aa ji wë ratab'ëës doo. ¹⁵Tii d' tahado né paawä, baad hadoo doo, bag hënh ër gadoo do Kristo du n'aa doo, dooh Adãw ky nadaheeh do hyb n'aa tadu n'aa do hadoo tahado bã. Sët hë aj'yy ky nadaheeh do hyb n'aa hajök do hã dajëb banyy däg kãn. Ti bahãnh hÿÿ kä P'op Hagä Do ji wë taky enyym do tabës hajök do sa wë. Ji matym n'aa bag hënh ji hã kanoo do na-ããj hë tabës hajök do sa hã, sët hadoo doo, Jesus Kristo, ky enyym do hyb n'aa ër wë. ¹⁶Bag hënh P'op Hagä Do anoo do ji hã, dooh Adãw du n'aa do hadoo do tahado bã. Sët hë nesaa do Adãw moo wät doo, nesaa do hã ji P'op Hagä Do ky n'aa etyy tan'oo bã. Tii d' nado bag hënh P'op Hagä Do ji hã tanoo do

^x 5.12 Adãw tii.

hã. Hajõõ nuu me badäk hahÿÿ bã habong do P'op Hagä Do raky nadaheeh do jawén paa bã, taky enyym doo gó bag hēnh ji hã P'op Hagä Do anoo ji matym n'aa, baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó hanoo doo. ¹⁷Sét hē hadoo do ky nadaheeh do hyb n'aa, dajëb j'aa ketsë paa ji hã. Hÿÿ kä sét hadoo do see hyb n'aa, Jesus Kristo hyb n'aa, baad ër da j'aa ketsë nesaa do hã kä badäk hahÿÿ bã ër babok bã. Ër tii kä tak'ëp ji wë P'op Hagä Do ky enyym do gadoo doo. Ër tii kä baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó kä.

¹⁸Sét hē aj'yy ky nadaheeh do hyb n'aa, sahõnh hē raky n'aa kety däk paa dajëb hã. Ti hadoo na-ããj hē sét hē, Kristo, baad hadoo do tamoo wät do hyb n'aa,^y sahõnh hē rahajaa baad rabahado padëek P'op Hagä Do matym gó, rabadëb had'yyt hē hyb n'aa kä P'op Hagä Do pa kä. ¹⁹Sét hē ky nadaheeh do hyb n'aa, sahõnh hē baad nadoo do moo heb'ooh do rabahado padëek. Ti hadoo na-ããj hē, sét hē ky daheeh do hyb n'aa, hajök baad rabahado padëek da P'op Hagä Do matym gó.

²⁰Hÿÿ kä Mosees ky n'aa jaw'yyk do hã. Ta ti tawén kan'oo däk, ji bahapäh hyb n'aa nyy da tak'ëp baad nadoo tabahadoo nesaa do ji moo wät doo. Nesaa do kah'üüm noo gó, ti bahãnh P'op Hagä Do ji wë taky enyym do kahüüm kãn. ²¹Nesaa do mejõ had'yyt hē paa ji hã. Dajëb tamanaa ji wë. Hÿÿ kä, ti bahãnh P'op Hagä Do ji wë taky enyym do wén kahüüm kãn, taky enyym do j'aa ketsë hyb n'aa kä. P'op Hagä Do ji wë taky enyym do ër tamejüü hÿÿ kä, baad ër bahado däk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ër edëb had'yyt do tamanaa ër wë, Jesus Kristo ër Wahë N'aa hyb n'aa.

Nesaa do hã ër dejëp Kristo sii ky n'aa hahÿÿh

6 Nesaa do kah'üüm bã kä, ti bahãnh P'op Hagä Do ji wë taky enyym do kahüüm kãn, näng ÿÿh. Taw'ãäts hē g'eeh nesaa do ër moo bok nä, ër wë P'op Hagä Do ky enyym do kah'üüm hyb n'aa, ÿ hanäng pé g'eeh tii? ²Doo. Doo né taw'ãäts hē tado bã tii. Ër dajëp paa nesaa do hã. Ti hyb n'aa, taw'ãäts hē nado nesaa doo gó ër aboo nä bã. ³Doo g'eeh bë hapëë bã sahõnh hē Jesus häd gó ër nu kemuun bong doo, séd ër h'yyb hedo däk Kristo Jesus dajëp do hã? Ër dajëp hadoo ta sii. ⁴Ti hyb n'aa,

y 5.18 Ji hyb n'aa tadajëp do tii, *baad hadoo do tamoo wät doo*.

ër ranu gemuun bong doo me ër kadakä jëng hadoo Kristo sii. Ta tii d' tawén d'oo, papuuj gó ër babok hyb n'aa hÿÿ kä, dejëp do mahang ta Yb kabaj'aa doo me Kristo ganä wät do hadoo. ⁵Tii da séd ër h'yyb hedo bä tadajëb hã, séd hã na-ããj né hë ër h'yyb hedoo da taganä wät do hã. ⁶B'aa hã takepëëm däk Kristo sii ër h'yyb säg Adãw hana doo, ër h'yyb säg hejój gawatsig hõm hyb n'aa, nesaa do ër hã tamanejõ wät hyb n'aa kä sa kariw n'aa sa karom mejũũ doo da. ⁷Tii d' tawén hadoo, dooh nesaa do haja wäd do hyb n'aa dejëp do hã tamejõ bä. ⁸Hÿÿ kä, Kristo sii ër dejëp do hyb n'aa hadoo, ta sii ër babok na-ããj hë baad ër gada.^z ⁹Kristo ganä wät do hyb n'aa, dooh tadajëb wäd bä kä, ër bahapäh. Dooh dajëb haja wäd bä Kristo. ¹⁰Sét nuu me paa Kristo dajëp, nesaa do ër moo bok do hejój tagawats'iik hyb n'aa. Dooh hyb n'aa tadajëb wät péh. Taganä wäd kãn. Tawäd had'yyt hÿÿ kä, P'op Hagä Do taweh'ëëh hyb n'aa kä. ¹¹Ti hadoo né da bëeh. Taw'ãäts hë hahÿÿ da bë hyb n'aa newë: “ÿ dajëb wät nesaa do ji moo hew'ëët do hã. Kristo Jesus hã ÿ h'yy kata däk do hyb n'aa, P'op Hagä Do ÿ weh'ëëh hyb n'aa ÿ bawäd had'yyt hÿÿ kä”, nãk da bëeh, bë h'yyb gó.

¹²Ti hyb n'aa kä, bë an'oo manä nesaa do bë moo hew'ëët do paa badäk hahÿÿ bä bë hub n'aa tamejõ bä. Bë ky dahé manä nesaa do bë hub karën doo. ¹³Bë an'oo manä nesaa do hã bë moo hedoo doo, bë tsyym hedoo doo, bë hub hedoo do na-ããj hë. Bë an'oo manä baad nadoo do ta tii me bë moo bok. Bë genä bong hadoo dajëb moo gó naa. Ti hyb n'aa, taw'ãäts hë bë daaj hë bë kan'oo däg P'op Hagä Do karën doo da bë babok hyb n'aa. Taw'ãäts hë P'op Hagä Do hã bë an'oo bë moo hedoo doo, bë tsyym hedoo doo bë hub na-ããj hë, baad hadoo do ta tii me bë moo bok hyb n'aa kä. ¹⁴Ta ti ÿ wén her'oot, dooh nesaa do ji h'yyb säg karën do bë hã tamejõ wäd bä, dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do bë tah'yyb mahũũm wät do hyb n'aa. P'op Hagä Do ji wë taky enyym do ti bë tah'yyb mahũũm kãn hÿÿ kä. ¹⁵Hÿÿ kä ënh, tahajaa g'eeh nesaa do ër moo boo nä bä p'aa hënh, dooh wäd Mosees ky n'aa jaw'yyk do ër tah'yyb mahũũm wäd do hyb n'aa, P'op Hagä Do ji wë taky enyym do ji tah'yyb mahũũm kãn do hyb n'aa? Dooh. Dooh taw'ãäts hë tado bä tii. ¹⁶Baad bë bahapäh ti hahÿÿh: Ta hã bë ky

^z **6.8** Papuuj hadoo do ji bawät do Kristo sii, badäk hahÿÿ bä tadu doo né paawä ta hã ër h'yy ka'eeh noo gó naa, ti awät nä ër gadoo do hÿ pong jé ër hub papuuj nadajëp doo.

daheeh doo, ta ti bë kariw n'aa hadoo. Ta karom bëeh. Nesaa do ji h'yyb säg karën do karom bë do bä, bë da dajëp.^a P'op Hagä Do karom bë do bä, P'op Hagä Do bë da tagadoo ta wë, baad däg bë ta matym gó tan'oo bä. ¹⁷P'op Hagä Do ÿ j'aa etsë, pooj jé nesaa do ji h'yyb säg karën do karom bë bahado né paawä, bë h'yyb gó naa bë ky dahé däk hÿÿ kä bë äã ma met'ëëg wät doo. ¹⁸Baad bë baboo däk. Dooh nesaa do ji h'yyb säg karën do bë hä tamejō wäd bä. Baad hadoo do P'op Hagä Do karën do karom bë hÿÿ kä.

¹⁹Sa kariw n'aa ky n'aa gó, sa karom ky n'aa gó, bë ÿ maher'oot, nayyw hë ganahoot do hyb n'aa bë hä, bë daaj hë bë h'yyb nahejooj nä do hyb n'aa. P'ooj ub, bë moo hedoo doo, bë tsyym hedoo doo, ta see hedoo do na-ääj hë bë anoo paah, nu meby n'aa näng doo, ky n'aa jaw'yyk do nanoo do bë moo bok hyb n'aa ta tii me. Nesaa do karom hadoo paa bëeh. Bë an'oo hÿÿ kä bë moo hedoo doo, bë tsyym hedoo doo, bë né hë, baad hadoo do P'op Hagä Do karën do bë moo bok hyb n'aa ta tii me, tsyt hë, nesaa do mahänh, P'op Hagä Do wë bë babok hyb n'aa kä. ²⁰Pooj jé, nesaa do ji h'yyb säg karën do karom bë bahadoo noo gó, dooh baad hadoo do P'op Hagä Do karën do mejō bä bë hä. ²¹H'ëed baad hadoo do bë gadoo ti noo gó ta ti hedoo do hanaa, ta hyb n'aa hÿÿ kä bë nu mebyng doo? Dooh baad hadoo do bë gado bä ta ti hedoo do hanaa. Ji dajëp, banesaa hënh ji ahöm ta ti an'oo bä! ²²Hÿÿ kä, dooh nesaa do bë hä tamejō wäd bä. Baad bë baboo däg kån. P'op Hagä Do karom bë bahado däk. Tsytt hë, baad P'op Hagä Do wë bë baboo däk ta ti an'oo bä. Ti hyb n'aa hÿ pong jé P'op Hagä Do pa kä bë da aboo had'yyt hë. ²³Banesaa hënh, dawëë P'op Hagä Do mahänh ji h'yyb tym bawäd had'yyt hë, baad nadoo do ji moo wät do säm. Tii d' nado ji matym n'aa P'op Hagä Do ji hä tanoo doo. Hÿ pong jé, ta pa had'yyt hë ji bawät P'op Hagä Do an'oo bä, ër wahë n'aa Kristo Jesus hä ër h'yy kata däk do hyb n'aa.

**Dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do tado wäd
bä ër hä mejüü do ky n'aa hahÿÿh**

7 Wakän haa hedoo doo, bëeh, Mosees ky n'aa jaw'yyk do hapäh do hä ÿ maher'oot. Ti hyb n'aa bë hapäh né hë hahÿÿh: Ta ky n'aa jaw'yyk do jããm hë ji hä tamejüü, ji edëp nä bä. ²ÿÿnh kat'ëë däk do ky n'aa gó bë ÿ maher'oot: Ta patug bawät nä bä, dooh

^a 6.16 Nesaa do ji h'yyb säg karën do karom ji do bä, dooh P'op Hagä Do wë ji nu dëë bä, tahanäng pé ti bë da dajëp.

ta ky n'aa jaw'yyk do an'oo bā ta see hā takat'ëë bā. Ta patug dajëp bā kã, tii bā dooh ta ky n'aa jaw'yyk do geãm wäd bā. ³Ti hyb n'aa kã, aj'yy see hā takat'ëë bā paawä ta patug bawät nä bā, “Nesaa do moo hew'ëët doo, ta patug nadoo do sii haỹỹh doo”, ramaneëënh tii bā ta ti yỹnh. Tii d' nado ta patug dajëb bā. Ta patug dajëp jawén paa bā, dooh ta ky n'aa jaw'yyk do geãm wäd bā ta see tagat'ëë bā. Ta patug dajëp bā kã, dooh nesaa do moo hew'ëët doo, ta patug nadoo do sii haỹỹh do tado wäd bā, ta see hā yỹnh kat'ëë bā.^b

⁴Ti hyb n'aa kã, wakān haa hedoo doo, bë na-ããj hë bë dajëp paa hadoo Mosees ky n'aa jaw'yyk do hā Kristo sii, P'op Hagä Do an'oo bā. Tii d' tawén hadoo, ta see hā bë h'yy kata däk hyb n'aa hỹỹ kã. Kristo, dejëp do mahang ganä wät do hā bë h'yy kata däk hyb n'aa, baad hadoo do P'op Hagä Do weh'ëëh do ër moo bok hyb n'aa kã. ⁵Pooj jé, ër h'yyb säg karën doo da ër babok noo gó, nesaa do tak'ëp ër h'yyb karën doo, ta ky n'aa jaw'yyk do nanoo do hyb n'aa tak'ëp ji karën doo, awät né paa ër hā. Nesaa do dajëb hanoo do ër moo bok ti noo gó. ⁶Hỹỹ kã, ër dajëb wät do hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do ër tamesoo do paa hā, dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do ër hā tamejō wäd bā. Papuuj gó P'op Hagä Do wë ër moo bok hỹỹ kã, ta Sahee ër tah'yyb mahüüm do hyb n'aa. Dooh pooj jé ji bahed'oo doo da, ky n'aa jaw'yyk do hā takerii däk doo da tado wäd bā, P'op Hagä Do wë ër moo bok doo.

⁷Nyy d' y hanäng pé tii? Nesaa g'eeh P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hā kan'oo däk doo? Dooh. Dooh nesaa do tado bā. Mosees ky n'aa jaw'yyk do tanado bā paawä, dooh ji hapëë bā paawä ny hadoo do nesaa do P'op Hagä Do matym gó. Dooh paawä ji hapëë bā baad nado ji h'ëëd nadoo do hā ji h'yyb däk doo, “Mah'yyb däg manä a da hadoo do ma hā”^c ta ky n'aa jaw'yyk do naher'ood bā paawä. ⁸Ti hadoo né hë, nesaa do tyw n'aa esóts kãn, tii bā hajōng baad nadoo do ji h'yy karën do hedoo do hā ji h'yyb däg däk tan'oo bā, “Mah'yyb däg manä a h'ëëd nadoo do hā”, ta ky n'aa jaw'yyk do mejüü do hyb n'aa. Ky n'aa jaw'yyk do badoo bā nesaa do hā ji moo ge'yỹm doo, tii bā dooh nesaa do ji tah'yyb tatug bā. ⁹Pooj jé, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü do hā y h'yy ganahoot nä bā, dooh y hyb n'aa p'eed bā y bawät doo.

^b 7.3 Jããm hë ji edëp nä bā Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji hā tamejüü, Paw-Ro hanäng pé ta tii hā.

^c 7.7 Esodo 20.17, Dew-Teronom 5.21

Ta jawén, ta ky n'aa jaw'yyk do ÿ bahapäh bä kä, nesaa do banyy däg kän hëp ÿ tym gó. ¹⁰Tii bä ÿ dajëb wät hadoo, dawëë P'op Hagä Do mahänh ÿ bawäd kän, ÿ hanäng pé tii. P'op Hagä Do mejüü doo, ta hä ji edëb had'yyt hë paawä ji ky dahé bä, dajëb tamana kän wë ÿÿ, tii b' ÿ bahapëë däk. ¹¹Hahÿÿ da tii: Nesaa do ji h'yyb gó hanäng do ÿ tawadii. ÿ hajaa, ÿ ed'oo, ÿ ky daheeh P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hä kan'oo däk doo, P'op Hagä Do pa ÿ bawäd had'yyt hë hyb n'aa ta jawén. Tii bä, ÿ nahajaa do hyb n'aa tii, dajëb hä ÿ ky n'aa kety däg kän, dawëë P'op Hagä Do mahänh ÿ ketyn hõm. Ti hyb n'aa, nesaa do ÿ tawadii ta tii hä, ÿ wén näng. ¹²Ti hyb n'aa kä, dooh nesaa do tado bä P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hä kan'oo däk doo. Tsyt hë, nesaa do mahänh tii. Tsyt hë, nesaa do mahänh P'op Hagä Do mejüü doo. Baad had'op do tii. Taw'ääts hë tii. ¹³Tii d' tahadoo do hyb n'aa, baad hadoo do an'oo bä g'eeh ÿ dajëb kän hadoo, dawëë P'op Hagä Do mahänh ÿ bawäd däk? Dooh. Dooh ta ti tado bä ta ti hanoo doo. Nesaa do tii, tahana ÿ dajëp, dawëë P'op Hagä Do mahänh ÿ bawäd däk doo. Baad hadoo do ÿ bahapäh bä kä, nesaa do ÿ tah'yyb tatug wät baad hadoo do ÿ ky nadaheeh hyb n'aa, nesaa do nas'aa né hë ji bahapëë däk hyb n'aa kä. Ti hyb n'aa kä, tak'ëp nas'aa né hë nesaa doo, P'op Hagä Do mejüü do metä däk.

¹⁴Dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do hanaa tado bä nesaa doo. P'op Hagä Do Sahee hanaa né hë Mosees ky n'aa jaw'yyk doo, ër hapäh. Tii d' nado ÿÿh. Badäk hahÿÿ bä naa ÿÿh, ji daaj hë ji karën do jawén hawät doo. Nesaa doo, kariw ÿ n'aa hadoo. Tak'ëp tamejõ had'yyt hë hä ÿÿ.^d ¹⁵Dooh ÿ h'yy ganyy bä ÿ bahed'oo do hä. ÿ karën do ÿ moo wät doo, dooh ÿ moo hewëed bä. Tak'ëp ÿ ganen'aak doo, ti né ti ÿ moo wät doo. ¹⁶ÿ kanarën do ÿ moo wät do tahadoo do hyb n'aa, tii bä, “Te hub né hë, baad ub P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo”, näng ÿÿh. ¹⁷Dooh ÿ tado wäd bä ta ti baad nadoo do moo wät doo. Nesaa do hëp ÿ tym gó hawät do ti ta ti moo wät doo. ¹⁸ÿ hapäh né hë, dooh baad hadoo pé hëp ÿ säg gó hawät péh. Ta ti ÿ wén hapäh, ÿ karën né hë paawä baad hadoo do ÿ moo wät, dooh ÿ haja bä. ¹⁹Baad hadoo do ÿ karën do nado ti ÿ moo hew'ëët doo. ÿ kanarën doo, nesaa doo, ti ti ÿ moo wäd had'yyt hë. ²⁰Hÿÿ kä, ÿ kanarën do tado bä ti ÿ moo hew'ëët doo,

^d 7.14 Tëg nad'ëed is do 14 bä naa, tëg nad'ëed is do 23 tadu däk bä, Paw-Ro her'oot doo, ti hadoo né hë sahõnh hë ji hä. Òr daaj hë, dooh ër haja bä ër moo boo bä P'op Hagä Do karën doo. Jääm hë Kristo hä ji h'yy kata däg bä, baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó.

dooh ȳ tado wäd bä ta ti moo wät doo. Nesaa do hëp ȳ tym gó hawät do moo wät ti ta tii.

²¹Ti hyb n'aa kä, hahȳ da hëp ȳȳ gó awäd had'yyt hë ȳ bahapäh: Baad hadoo do ȳ karën bä ȳ moo wäd paawä, nesaa do hëp ȳȳ gó takametëeh, ȳ tahewaat, baad hadoo do ȳ moo nawät hyb n'aa.

²²Hëp ȳȳ gó P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ȳ gen'aak. ²³Ti hadoo né hë, hã ȳȳ hë awät na-ãäj hë, ȳ hapäh, hejój see péh, baad hadoo do ȳ hyb n'aa newëë do ȳ gen'aak do majī hadoo doo. Nesaa do hëp ȳȳ gó hanäng do ȳ moo wäd had'yyt hë tan'oo bä tii. Ȳ tamaso had'yyt hë tii hã. ²⁴Tak'ëp baad nado né hë ȳȳh! Jaa ȳ hed'ëep da dajëb hejój mahãnh hup ȳȳ gó hawät doo? ²⁵P'op Hagä Do wë ȳ tsebé. Ti né ti ȳ hed'ëep doo, ër Wahë N'aa Jesus Kristo hyb n'aa.

Ti hyb n'aa kä, hahȳ da ti hã ȳȳ ȳ hapäh doo: Hëp ȳȳ gó ȳ karën ȳ ky daheeh P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hadoo né hë, nesaa do ji moo hew'ëët do hejój karën do hëp ȳ säg moo wät.

**Baad ji bawäd had'yyt hë P'op Hagä Do wë
ta Sahee an'oo bä ky n'aa hahȳh**

8 Ti hyb n'aa kä, dooh P'op Hagä Do ky n'aa ety wäd bä kä banesaa hënh jé Kristo Jesus hã h'yy kata däk doo. ²Banesaa hënh ër tawén ky n'aa nety wät, P'op Hagä Do Sahee hejój, ji edëb heh'äät do hanoo doo, ër tabedëeb wät do hyb n'aa nesaa do ji moo hew'ëët do hejój mahãnh, dajëb mahãnh^e na-ãäj hë. Kristo Jesus hyb n'aa tii d' tabad'oo. ³Nahejoonh do hyb n'aa ër h'yyb säg, ër nahajaa do hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do ër ky dahé bä, dooh ta ky n'aa jaw'yyk do haja bä ër tedëeb bä nesaa do hejój mahãnh. Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do ër tedëeb wät hÿȳ kä. Hahȳ da tabad'oo tii: Ta T'aah tamejõ däk ër mahang. Nahejoonh doo gó, ji hadoo doo da né hë tabana. P'op Hagä Do mejõ däk nesaa do mabaj tadajëp hyb n'aa. Dajëb hã ta T'aah taky n'aa ety däk nesaa do ji moo wät do hyb n'aa. ⁴Tii d' tawén d'oo, baad had'op, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejũ doo da, ër bahado däk hyb n'aa, ëër, ta Sahee h'yyb mahũm doo da habok doo, ji h'yyb säg karën doo da nado.

⁵Jé sa h'yyb säg karën doo da habok doo, sa h'yyb säg karën do hã had'yyt hë rah'yyb padëëk. Jé P'op Hagä Do Sahee karën doo

^e 8.2 Dawëë P'op Hagä Do mahãnh ji bawät do mahãnh ji tedëeb wät, tahanäng pé ti *dajëb mahãnh ër tedëeb wät doo*.

da habok doo, ta Sahee karên do hã rah'yyb padëek. ⁶Ji da dajëp, dawëe P'op Hagä Do mahãnh ji bawäd däg had'yyt hë ji h'yyb säg an'oo bä. P'op Hagä Do Sahee kä ji tah'yyb mahüüm bä, ji edëb had'yyt hë P'op Hagä Do pa ta Sahee an'oo bä. H'yyb nyyw gó ji bawät tan'oo bä na-ãäj hë. ⁷Ji h'yyb säg nesaa do gen'aak doo, P'op Hagä Do majiĩ. Dooh taky dahé bä P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo. Dooh na-ãäj hë tahaja bä taky dahé bä. ⁸Ti hyb n'aa, sa h'yyb säg karên doo da habok doo, dooh rahaja bä ran'oo bä P'op Hagä Do tsebé sa wë.

⁹Tii d' nado bëeh. Dooh ji h'yyb säg tado wäd bä bë tah'yyb mahüüm doo. P'op Hagä Do Sahee ti bë tah'yyb mahüüm doo kä, bë h'yyb gó ta Sahee awäd bä tii. Kristo Sahee sa h'yyb gó badoh doo, dooh Kristo karapee rado bä. ¹⁰Bë h'yyb gó Kristo awäd bä, bë hub dajëb né da paawä nesaa do hyb n'aa, bë da edëb had'yyt hë hÿ pong jé P'op Hagä Do Sahee an'oo bä, baad bë bahado däk do hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. ¹¹Dejëp do mahang Kristo ganä wät hanoo do Sahee bë h'yyb gó tawäd bä, tii bä Kristo ganä wät hanoo do genä hõm tan'oo bä na-ãäj hë badäk hahÿy bä bë hub n'aa paah. Ta Sahee bë h'yyb gó hawät doo me tii d' tabad'oo da.

¹²Ti hyb n'aa kä wakân haa hedoo doo, taw'ãäts hë dooh ër ky dahé boo bä ji h'yyb säg ji hã mejüü doo. Taw'ãäts hë dooh ër aboo boo bä ji h'yyb säg karên doo da. ¹³Ta ti ÿ wén her'oot, ji h'yyb säg karên doo da bë aboo bä, bë da dajëp, dawëe da bë baboo had'yyt hë tii bä P'op Hagä Do mahãnh. Hÿy kä, P'op Hagä Do Sahee hejój me bë medug bä nesaa do ji karên doo, tii bä bë da aboo had'yyt hë P'op Hagä Do sii. ¹⁴Sahõnh hë P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahüüm doo, P'op Hagä Do taah tii. ¹⁵Dooh sa karom sa kariw n'aa tak'ëp sa hã mejüü do jeÿÿm do hadoo bë hadoo bä, ta Sahee bë gado däk do an'oo bä. Ta Sahee, bë hã tan'oo däk doo, P'op Hagä Do taah däg bë tan'oo bä kä. Ti né hë ta Sahee an'oo bä, “Ee” ër maneëenh P'op Hagä Doo, ër Yb. ¹⁶P'op Hagä Do taah né hë ëër, baad P'op Hagä Do Sahee metëeh ër h'yyb tym hã. ¹⁷Ta taah ër bahadoo do hyb n'aa, ër gadoo da ta taah hã P'op Hagä Do ky däng doo. Kristo sii ër gadoo da ta hã P'op Hagä Do an'oo däk doo. Kristo sii ër ahob bä, ta sii da ër babok ta bag tak'ëp gabarëeh doo gó, ta sii da ër kabaj'aa.

Tak'ëp hetsooh do ta jawén ji gadoo do ky n'aa hahÿh

¹⁸Da hë ër ahoop doo, dooh its tii hã ÿÿ péh, tak'ëp hetsooh doo, kabaj'aa do ta jawén ër hã kametä däk do matym gó. ¹⁹Sahõnh hë

P'op Hagä Do pahuunh do paa tsebee gó ragada tak'ëp hetsooh doo, kabaj'aa do P'op Hagä Do taah ragadoo do noo gó kä.

²⁰ Sahõnh hē P'op Hagä Do pahuunh do ta ti tawén gada, P'op Hagä Do ky n'aa was'ee wät do hyb n'aa sahõnh hē tapehuunh doo, baad tawén nado wäd. P'op Hagä Do né hē tii, tii d' had'oo do paah.^f Ti hadoo né hē, ti awät ti noo gó sahõnh hē baad tabahado däk da p'aa hēnh, tapehuunh do gad'aa, P'op Hagä Do an'oo bä.

²¹ Ta ti kajaa bä kä, P'op Hagä Do ed'ëep da sahõnh hē tapehuunh do paa takarejä mahãnh. Tak'ëp hetsooh doo gó, kabaj'aa doo gó P'op Hagä Do taah rababok bä kä, sahõnh hē kapahuuj wät do na-ãäj kä ragadoo baad hadoo do sa nemuun.

²² Ër hapäh, sahõnh hē badäk hahÿÿ bä P'op Hagä Do pahuunh do paa ahoop ÿÿnh ajãh mahÿÿj tahoop do hadoo. ²³ Ti had'yyt nado hahoop. Ër na-ãäj hē Ër ahoop. Ëër, ti nuuj jé P'op Hagä Do Sahee gadoo doo, ta jawén hÿ pong jé Ër gadoo do metëë n'aa, Ër ahoop baad Ër gadaa nuuj jé ta wë P'op Hagä Do Ër tagadoo bä kä. Ta taah ëër, Ër gada. Ër gada papuuj Ër hã däg. ²⁴ Ër tedëeb wät do hyb n'aa Ër gada né hē ta tii. Ër gado däg bä paawä Ër hã taky n'aa enooh doo, dooh hyb n'aa ta ti ji gadaa wät péh. Dooh ji gadaa bä ji gado däk doo. ²⁵ Ër ganadoo nä do hyb n'aa, baad Ër gada sahõnh hē Ër hã taky n'aa enooh do takajaa bä kä. Dooh Ër h'yy gejë hõm bä.

²⁶ Ër gadaa nuuj jé P'op Hagä Do Sahee Ër tamasa, nahejoonh do hyb n'aa Ër h'yyb. Dooh Ër hapëë bä nyy da taw'ãäts hē ji ky n'aa etsëë. Ti hadoo né hē, ji kyyh nadoo doo me P'op Hagä Do Sahee taky n'aa etsëë Ër hyb n'aa. ²⁷ P'op Hagä Doo, Ër h'yyb tahapäh doo, tamaa napäh ta Sahee kyyh Ër h'yyb gó naa. P'op Hagä Do karën doo da né hē ta Sahee ky n'aa etsëë, P'op Hagä Do karapee tsyt hē ta wë kasëew däk do sa hyb n'aa.

²⁸ Ër hapäh, sahõnh hē né hē ji hã kametëeh doo, baad nadoo do sii hē, baad tabahado däk da P'op Hagä Do an'oo bä ta hã kamahãh do sa hã, tanaëenh do sa hã. Ër tanaëej wät, ji hã tah'yyb däng do takaja däk hyb n'aa kä. ²⁹ Sahõnh hē tadu däng do pooj jé, P'op Hagä Do hapëë däk do sa hã P'op Hagä Do h'yyb däng, ta T'aah hadoo rabahadoo hyb n'aa, hajök do ta wakãän hedoo do sa hÿÿj wah'ëeh hadoo do ta T'aah tabahadoo hyb n'aa.^g ³⁰ P'op Hagä

^f Tapahuunh do paa P'op Hagä Do wén ky n'aa was'ee wät, Adaw, P'op Hagä Do pahuunh do hagä n'aa, tamejiüü do taky nadaheeh do paa hyb n'aa.

^g **8.29** P'ooj ub, dooh nä badäk hahÿÿ bä habong pé né paawä, ji P'op Hagä Do hapëë däk né hē.

Do h'yyb däng do ta pooj jé, ti na-ãāj hē tanaëej kån. Tanaëej wät doo, baad rabahado padëek ta matym gó tan'oo bã. Baad hado däk do ta matym gó tan'oo däk doo, kabej'aa da, ta bag tak'ëp gabarëeh do mahang rababoo däk da tan'oo bã.

³¹Tii d' P'op Hagä Do bad'oo do hyb n'aa ji hã, wyt ta maab hē hahỹh: P'op Hagä Do bahag'ããs do hyb n'aa ëer, dooh hajaa pé er hã. ³²Dooh P'op Hagä Do baa es'ii bã sét hadoo do ta T'aah. Dajëb hã tahaëenh paa er sahõnh hē hyb n'aa. Tii d' tahadoo do hyb n'aa, tanoo né da ji hã na-ãāj hē sahõnh hē ta seeh, takarën doo da er bahajaa er babok hyb n'aa. ³³Jaa g'eeh hajaa P'op Hagä Do hasëew hõm do hã taky n'aa tapa bã? P'op Hagä Do tii, baad rabahado padëek tan'oo bã ta matym gó. ³⁴Kristo Jesus er hyb n'aa dajëp do paah, p'aa hēnh ganä wät doo, P'op Hagä Do hub hadäk hēnh hasooh doo, er hyb n'aa taky n'aa etsëe. Ti hyb n'aa, dooh hajaa pé banesaa hēnh er taky n'aa ety bã. ³⁵Jaa g'eeh hajaa Kristo er takamahãn do mahãnh er tetyn bã? Ji ahoop doo, baad nadoo do ji wë kajaa doo, ji rarejã doo, ji asaah doo, ji saroor tamah doo, ãm n'aa näng doo, ji radaj'ëep do na-ãāj hē, dooh tabad'op hē tahaja bã Kristo er takamahãn do mahãnh er tetyn bã. ³⁶Hahỹ takerii däk doo da né hē P'op Hagä Do hã Dawi her'oot do kametëeh er hã:

“A hyb n'aa dajëb gó had'yyt hē ãã babok,
b'éé radahej'ëep doo hēnh ramahũũm doo da ran'oo bã ãã
hã.”^h

³⁷Ta ti hedoo do bawäd bã né paawä er hã, baad er j'aa ketsëe had'yyt hē, P'op Hagä Doo, er hã kamahãn doo, an'oo bã. ³⁸Baad ỹ bahapäh hahỹ hëp ỹy gó: Dooh hajaa pé er hã P'op Hagä Do kamahãn do mahãnh er tetyn hõm bã. Dooh dajëb haja bã, dooh ji awät do haja bã, dooh ããs rahaja bã, dooh nesaa do hejój enäh do rahaja bã, dooh da hē ji wë hawät do haja bã, dooh ji pooj jé hawät do haja bã, dooh hejój n'aa enäh do rahaja bã, ³⁹dooh p'op habong do hejój enäh do rahaja bã, dooh tũũ habong do hejój enäh do rahaja bã, dooh na-ãāj hē P'op Hagä Do pahuunh do see haja bã tii. Kristo Jesus, er wahë n'aa hã takametëeh er hã P'op Hagä Do kamahãn doo. Dooh hajaa pé er hã takamahãn do mahãnh er tetyn hõm bã.

^h 8.36 Saaw-Mo 44.22

Isaraéw buuj ky n'aa hahỹyh

9 Séd hã ỹ h'yy kata dāk do hyb n'aa Kristo hã, né hup ỹ né hẽ hahỹ ỹ her'oot do hã. Dooh daap ỹ menä bä. Hẽp ỹỹ gó P'op Hagä Do Sahee bawät do hyb n'aa, te hub né hẽ hahỹ ỹ her'oot doo, baad hẽp ỹ metëeh hã ỹỹ: ²Tak'ëp né hẽ ỹ hyb n'aa tón, ỹ ahoop hẽp ỹỹ gó ³⁻⁴wakān haa, Isaraéw buuj sa hyb n'aa. Tahaja bä paawä, ỹ gadoo paawä ỹ ky n'aa kawas'ee dāk doo, ỹ gado paawä dawëë Kristo mahānh ỹ bawäd hōm doo, wakān haa, Isaraéw buuj sa hyb n'aa, ti raky n'aa kawas'ee bong hyb n'aa paawä, Kristo karapee rabahado padëek hyb n'aa paawä. P'op Hagä Do asëew hōm do tii, ta taah rabahadoo hyb n'aa paawä. Sa hã né hẽ P'op Hagä Do metä wät ta bag tak'ëp gabarëeh doo, ta kabaj'aa doo. Sa wahë n'aa sii P'op Hagä Do kaner'ood wät paa nyy da tabad'oo sa hã. Sa hã paa taban'oo dāk ta ky n'aa jaw'yyk doo. Sa hã P'op Hagä Do metëeh paa nyy da takarën ji hyb n'aa jaw'yyk ta hã. Sa hã né hẽ hajōng baad hadoo do P'op Hagä Do ky n'aa enooh paah. ⁵Abaraām, Isak, Jakóh né ti sa wahë makūūh. Isaraéw buuj sa see né hẽ ti Kristo, ji da hadoo tabahado dāk do hyb n'aa. P'op Hagä Doo, sahōnh hẽ sa bahānh hadoo doo, ji j'aa etsëe had'yyt do ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo. Ỹỹ. Tii d' né hẽ. Taw'ääts hẽ.

⁶Hỹỹ kä, Isaraéw buuj mahang hajōk raganadoo do hyb n'aa Jesus, dooh takaja bä g'eeh sa hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, Jesus raganadoo do metëeh apäh? Dooh. Tii d' bë edoo manäh. P'op Hagä Do moo wät né hẽ sa hã taky däng doo. Bẽ hyb n'aa newë hahỹyh: Dooh sahōnh hẽ Isaraéw buuj panaa, Isaraéw buuj heh'ääät rado bä P'op Hagä Do hã, dooh sahōnh hẽ P'op Hagä Do karapee rado bä. ⁷Abaraām panaa rabahado né paawä, dooh sahōnh hẽ Abaraām panaa heh'ääät do rado bä. Jãām hẽ ta wób tii, Abaraām panaa heh'ääät do P'op Hagä Do hã. Hahỹỹ da P'op Hagä Do ky däng paa Abaraām hã: “Isak hanaa da a panaa heh'ääät.”ⁱ ⁸Hahỹỹ d' tahanäng pé tii: Dooh sahōnh hẽ Abaraām hanaa P'op Hagä Do karapee rado bä. Jãām hẽ P'op Hagä Do ky n'aa enooh do hyb n'aa henäk do P'op Hagä Do karapee heh'ääät tii. ⁹Hahỹỹ da P'op Hagä Do kyyh Abaraām hã taky däng do paah: “Wät hahỹỹ hã, ta baab, p'aa hẽnh da òm ỹ bahehëen. Òm ỹ bahehëen bä p'aa

ⁱ 9.7 Genesis 21.12

hēnh, t'aah nyy dāk da a ȳym Sarah”,^j nāng mā P'op Hagä Do kyyh Abaraām hā taky n'aa enooh doo.

¹⁰Ta ti hā had'yyt hē nado ji bahapäh nyy da P'op Hagä Do basēew hōm ta karapee. Sét hē Rebéka taah sa yb, Isak āā wahē n'aa makūūh. ¹¹⁻¹²Sét hē né paawä sa yb, ta taah kawareeh henäk do pooj jé, dooh nä baad hadoo do ramoo boo nä bä, dooh nä baad nadoo do ramoo boo nä bä na-āāj hē, P'op Hagä Do ky hadoo Rebéka hā: “Wah'ēeh hadoo doo, ta jawén nä karom da”,^k nāng mäh. Tii d' tawén hadoo, P'op Hagä Do h'yyb dāng do kaja dāk hyb n'aa. P'op Hagä Do h'yyb dāng do né hē ti tanaēēnh doo. Dooh ramoo bok do hyb n'aa tado bä sa hā P'op Hagä Do h'yyb dāng doo. ¹³Tii da né hē P'op Hagä Do kyy kerih do bód see her'oot: “Jakóh ȳ kamahän wät. Esauh dooh ȳ genaag bä.”^l

¹⁴Tii d' tahadoo do hyb n'aa, “Dooh baad hadoo do P'op Hagä Do moo wäd ji hā”, nāng g'eeh ji kyyh? Dooh. Taw'ääts hē tii da dooh ji edo bä. ¹⁵Hahȳy da P'op Hagä Do ky hadoo Mosees hā: “Ȳ ky enyym da jé ȳ h'yyb dāng do hā. Ȳ t'yyd mehīin da jé ȳ h'yyb dāng do hā”,^m nāng mā ta kyyh. ¹⁶Ti hyb n'aa, ji karēn do hyb n'aa nado ji tabasēm. Dooh tak'ēp ji hyb n'aa tam'aah do hyb n'aa tado bä na-āāj hē. Jāām hē ji tat'yyd mehīin do hyb n'aa P'op Hagä Do ji tawén sēm. ¹⁷Hahȳy da P'op Hagä Do kyyh Paraóh hā ta kyy kerih doo gó: “Ōm ȳ asēew hōm, hejój ȳȳ ȳ metēeh hyb n'aa né hē a hā, hāt ȳ ky n'aa etsēeh hyb n'aa na-āāj hē badäk hahȳ haw'ääts hē”, nāng mā ta kyyh. ¹⁸Ti hyb n'aa kä, P'op Hagä Do t'yyd mehīin tah'yyb dāng do hā, ranabuj keh'ūūm tan'oo bä tah'yyb dāng doo.

¹⁹“Tii d' tado bä, h'ēed hyb n'aa er P'op Hagä Do ky n'aa tapaa nä? Dooh ji haja bä P'op Hagä Do h'yyb dāng do wē ji h'yy kawareem bä”, nāng apäh bē kyyh hā ȳȳ. ²⁰Bē ȳ eanh ēnh: Jaa bē ajyy its, P'op Hagä Do bē ky gedag bä? “Hēd n'aa tii da ȳ mabewyd wät”, nāng g'eeh apäh manajuu kyyh hewyt do hā?ⁿ

²¹Dooh. Takarēn doo da né hē hewyt do moo wät tsāng me. Takarēn bä, sét ta pan'aa me tabewyt hanām do hood ta seeh, hanām do hood nado ta seeh.

^j Genesis 18.10, 14

^k 9.11-12 Genesis 25.23

^l 9.13 Marakijas 1.2-3

^m 9.15 Esodo 33.19

ⁿ 9.20 Isajas 29.16, 45.9

²²Ti hadoo P'op Hagä Do hajaa tamoo wäd bä ji hã takarën doo da. P'op Hagä Do karën bä tahajaa paawä tametëeh ta kawajãän do nesaa do sa wë, tahajaa paawä tametä bä ta hejój, sa hã tamoo wät do hã. Ti hadoo né hë tak'ëp h'yyb jawyg gó tagada, nanyw hë tanarejãä hyb n'aa sa wë takawajãän doo, ta jawén tarejãä doo. ²³Tii da P'op Hagä Do bad'oo tak'ëp ta kamabaj'aa do tametëeh hyb n'aa jé tat'yyd mehĩĩn do sa hã, ta pooj jé tenãm doo, tak'ëp hetsooh do ta jawén ragadoo hyb n'aa. ²⁴Ta ti sa wób né ëer, Judah buuj mahang, Judah buuj nadoo do mahang na-ãäj hë ta wë tasëew bong doo. ²⁵Tii d' né paa P'op Hagä Do ky n'aa rod Osejas häd näng do berii wät paa P'op Hagä Do kyyh. Hahỹỹ d' paa ta kyyh:

“Karapé haa ỹ maneëenh da, karapé haa nadoo do paah. Ỹ kamanahãn do paa ỹ maneëenh da ỹ kamahãn doo”,^o näng ta kyyh.

²⁶Hahỹỹ da na-ãäj hë P'op Hagä Do her'oot paah:

“Ti awät da ti noo gó kä,
karapé haa ỹ nanäng do paa ỹ naëej däk da karapé haa däg.”^p

²⁷Isaraéw buuj hã kä, hahỹỹ d' paa P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do her'oot:

“Hood tög hawób hado né paawä Isaraéw buuj,
jããm né da sa wób P'op Hagä Do ed'ëep.

²⁸Tii d' tawén hadoo,
nanyw hë né hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do gawats'iik da sa häj n'aa buuj.
Jããm né da sa wób ked'ëep”,^q näng mã Isajas kyyh.

²⁹Isajas her'oot do paa hadoo né kä. Hahỹỹ d' paa ta kyyh:

“Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo,

^o 9.25 Osejas 2.23

^p 9.26 Osejas 1.10

^q 9.28 Isajas 10.22-23 hanaa Paw-Ro erii wät doo.

Sahõnh hē Haj'ap Do taneréd bã paawä ër wób rabadëp hyb n'aa
 ër panaa näng hyb n'aa,
 Sodoma, Gomoha hado däg paawä ëër.
 Ër paawä gawatsig jëng.^r

³⁰Hahÿÿ d' tahanäng pé tii: Judah buuj nadoo doo, dooh né paawä resóts bã nyy da baad rabahado padëëk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, baad rawén hado däg kån hÿÿ kã ta matym gó, rah'yy ka'eeh do hyb n'aa. ³¹Isaraéw buuj kã, tak'ëp rah'yyb padäg né paawä Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejũũ doo da rababok hyb n'aa, baad rabahado padëëk hyb n'aa paawä P'op Hagä Do matym gó, dooh baad rahado padäg bã ta matym gó. ³²Hëd n'aa ti rawén nahajaa? Rawén nahajaa, dooh rah'yy ka'eeh doo me resóts bã tii. Jããm hē ramoo bok do hã rakarën baad rabahado padëëk ta matym gó. Ti hyb n'aa, ta tii hã tak'ëp rah'yyb padëëk do hyb n'aa, dooh tagah'ood bã sa hã h'ëëd hyb n'aa Kristo dajëp, Jesus rawén makyys. Ta see hã tak'ëp ji h'yyb däk do hyb n'aa pä hã ji tsyym poo heo, ji adëë hyng do hadoo tii. ³³Tii d' né hē takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó:

“Bë hyb n'aa matakä.
 Sijõn bã^s ÿ daj'aat da pä, ta hã ratsyym poo heo hyb n'aa.
 Ta hã ratsyym poo heo da.
 Ti hadoo né hē, ta tii hã h'yy kasadä doo,
 dooh da tanu mebyy bã”, näng ta kyyh.^t

10 Wakån haa hedoo doo, bë ÿ maher'oot hahÿÿh: Tak'ëp paawä ÿ karën Isaraéw buuj rabadëp P'op Hagä Do wë. Tii d' né hē ÿ ky n'aa etsëë P'op Hagä Do hã sa hyb n'aa. ²ÿ hapäh né hē sa ky n'aa ÿ wén her'oot hahÿÿh: Tak'ëp né hē rakarën paawä P'op Hagä Do rah'yyb en'ym. Ti hadoo né hē, dooh rah'yy gah'ood bã P'op Hagä Do h'yyb däng do hã. ³Doo rah'yy gah'ood bã nyy da P'op Hagä Do bad'oo baad ji bahado däk hyb n'aa ta matym gó. Ratyw n'aa esoos nyy da rabad'oo, sa daaj hē baad

^r 9.29 Isajas 1.9

^s 9.33 Jerusarënh panang ti Sijõn. Isaraéw buuj na-ääj hē kã ramaneëj kån Sijõn.

^t 9.33 Isajas 8.14, 28.16 daheeh ta ti kerii däk. Jesus ky n'aa né ti pä ky n'aa gó teh'üüm doo. Hajök Isaraéw buuj sa hã, dooh paawä P'op Hagä Do ky n'aa enooh do dajëb bã b'aa kajatsëk do hã. Ky n'aa kawas'ee däk sa hã b'aa hã dajëp doo. Ti hyb n'aa Jesus rawén makyys, rawén ganadoo. Panyyg gó Isajas erii wät doo da, hajök Isaraéw buuj ratsyym poo heo do hadoo.

rabahado padëek hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ti hyb n'aa, dooh rakarën bä ragado bä P'op Hagä Do benyyw däk doo, baad ji bahado däk hyb n'aa ta matym gó. ⁴Dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do tado wäd bä ji tah'yib mahüüm doo, Kristo an'oo bä. Ti hyb n'aa, sahõnh hë Kristo hã h'yy ka'eeh doo, baad rabahado padëek hÿÿ kä P'op Hagä Do matym gó.^u

⁵Hahÿÿ da Mosees erii wät do paa ta ky n'aa jaw'yyk do hã hana do baad ji bahado däk do ky n'aa: “Jé hahÿÿ hã kamejüü do moo wät doo, edëb né paawä da ta hyb n'aa”,^v näng ta kyyh. ⁶⁻⁷Ta see hadoo Mosees kyyh seeh, ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad P'op Hagä Do matym gó ji bahado däk do ky n'aa. Hahÿÿ da ta kyyh: “Hahÿÿ da medoo manäh, ‘Jaa hasëek pé hÿ pong jé? Jaa hahyng pé t'öp dejëp do rababong bä?’ ” näng mäh. Hahÿÿ d' tahanäng pé Mosees kyyh: Dooh hyb n'aa pé Kristo bahyng ji an'oo bä.^w Dooh hyb n'aa pé dejëp do mahang Kristo ganyyh ji an'oo bä.^x ⁸Hahÿÿ da takerii däk: “Dawëë nado a mahãnh panyyg hanäm doo. A h'yib gó tabawät, a kyyh hã tabawät”,^y näng kerih doo.^z Ta ti né hë ti panyyg hanäm do ji ky daheeh do pan'aa, äã maher'ood hõm doo. ⁹Hahÿÿ da äã panäk sahõnh hã: T'öp, a h'yib gó naa ta wób ramaa napäh bä, “Jesus né hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo”, manoo bä, dejëp do mahang ganä wät P'op Hagä Do an'oo bä baad a h'yib gó maky dahé bä na-ääj hë, tii bä õm da P'op Hagä Do ed'ëep nesaa do mahãnh, õm da ted'ëep ta wë. ¹⁰Ji tawén ed'ëep, ji h'yib gó né hë ji ky daheeh do hyb n'aa baad ji bahado däk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ji tawén ed'ëep na-ääj hë, ji noo me ji her'oot do hyb n'aa, “Jesus né hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.” ¹¹Tii da né hë takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó: “Sahõnh hë né hë ta hã h'yy kasadä doo, dooh da ranu mebyy bä”,^a näng P'op Hagä Do kyyh. ¹²Séd hã P'op Hagä Do gadoo ta hã h'yy kasadä doo, Judah buuj, Judah buuj nadoo do na-ääj hë.

^u **10.4** Hahÿÿ da na-ääj hë tahajaa ji erii bä tii: “Kristo hã takaja däk Mosees ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hyb n'aa, sahõnh hë Kristo hã h'yy ka'eeh doo, baad rabahado padëek hÿÿ kä P'op Hagä Do matym gó.”

^v **10.5** Rewitikos 18.5

^w **10.6-7** Dooh hyb n'aa pé Kristo bahyng ji an'oo bä, Kristo ewäd hyng do hyb n'aa.

^x **10.6-7** Dooh hyb n'aa pé dejëp do mahang Kristo ganyyh ji an'oo bä, Kristo ganä wäd kãn do hyb n'aa.

^y **10.8** Nahejooj baad ji bahado däk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, kerih do hã ji bahapäh.

^z **10.8** Dew-Teronom 30.14

^a **10.11** Isajas 28.16 hã takerii däk tii. Dooh da ranu mebyy bä ta matym gó rabë bä, sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó, tahanäng pé tii.

Sét né hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, sahōnh hē sa wahē n'aa. Baad taky n'aa edēng sahōnh hē ta hā ky n'aa ets'ēē doo. ¹³Tii d' tawén hadoo, hahỹ da P'op Hagä Do ky dāng do hyb n'aa: “Sahōnh hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā ky n'aa ets'ēē doo, wē yỹ da sa h'yyb tym edēp ȳ an'oo bā.”^b

¹⁴Ti hado né paawä, nyy d' raky n'aa etsēē g'eeh, dooh ta hā rah'yy kae bā? Nyy da Jesus Kristo hā rah'yy ka'eeh da g'eeh, dooh raky n'aa napēē bā ta ky n'aa? Nyy da raky n'aa napäh da, tananyy bā ta ky n'aa sa hā maher'oot doo? ¹⁵Nyy da rabahe'oot P'op Hagä Do panyyg hanäm do ta wób sa hā, P'op Hagä Do manejö bā ramaher'oot hyb n'aa? Hahỹ da P'op Hagä Do kyy kerih do hā ta ti ky n'aa: “Taw'ääts hē, baad ub ta ti panyyg hanäm do panäg n'aa kajaa doo”,^c nāng kerih do hā.

¹⁶Taw'ääts hē né paawä tii, dooh sahōnh hē Isaraéw buuj ragado bā P'op Hagä Do panyyg hanäm doo. Tii da né hē Isajas her'oot do paah. Hahỹ d' mä ta kyyh P'op Hagä Do hā: “Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, dooh raky dahé bā èr her'oot doo”,^d nāng mäh. ¹⁷Ti hadoo né hē, ji h'yy ka'eeh doo, panyyg hanäm do ji maa newēē do hā tabana. Kristo kyyh né hē ti panyyg hanäm doo. ¹⁸Hỹ kã, hajök Isaraéw buuj rah'yy kana'eeh do hyb n'aa ȳ eanh hahỹh: Dooh g'eeh rapanyyg enä hōm Kristo ky n'aa hā? Rapanyyg enä hōm né hē. Hahỹ P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot do hā rapanyyg enä hōm né hē ji bahapäh:

“Badäk hahỹ bā haw'ääts hē sa kyyh kēh ȳ n'aa bawäd däk. Dawēē sa kyyh kaja däk kēh ȳ n'aa hā.”^e

¹⁹Hỹ kã, rapanyyg enä hōm né paawä, dooh apäh Isaraéw buuj rah'yy genä bā Kristo ky n'aa hā, rawén ganadoo? Dooh. Dooh tii d' tado bā. Pooj jé dó hahỹ da paa Mosees baher'oot P'op Hagä Do kyyh Isaraéw buuj sa hā:

“Ta wób buuj hā da,
p'ooj ub karapé haa nadoo do hā,
bē da h'yy kajew'ēēs ȳ an'oo bā.

^b 10.13 Jowéw 2.32

^c 10.15 Isajas 52.7

^d 10.16 Isajas 53.1

^e 10.18 Saaw-Mo 19.4

ÿ anoo da bë kawajããn ta wób buuj wë
bë hã h'yy gatemah doo”,^f nãng mãh.

²⁰Ta jawén, baad ub Isajas baher'oot paa P'op Hagä Do kyyh
Isaraéw buuj nadoo do ky n'aa hã. Hahÿÿ d' mã ta kyyh:

“Hã ÿ hyb n'aa napeet do paa ÿ d' rawyyd kãn sa h'yyb me.
ÿ kametä däk hã ÿ hyb n'aa napeet do paa hã”,^g nãng mãh.

²¹Isaraéw buuj ky n'aa hã kä hahÿÿ da Isajas erii wät P'op Hagä
Do kyyh:

“Moh ÿÿ ÿ an'oo had'yyt paa nabuj keh'üüm do sa wë,
hã ÿ h'yy kawereem do sa wë, ÿ masa do hyb n'aa paawä.”^h

Isaraéw buuj ta jawén P'op Hagä Do t'yyd mehüün do ky n'aa hahÿÿh
11 Hahÿÿ da ÿ eanh hÿÿ kä: P'op Hagä Do mak'yyts kãn
g'eeh ta karapee, Isaraéw buuj? Dooh. Dooh P'op Hagä Do
mak'yyts bã. Bë hegãã ÿÿh. ÿ na-ããj hë Isaraéw buuj, Abaraãm
makü panaa seeh, Bën-Jamih 12 hedoo do Isaraéw taah see panaa
ÿÿh. ²Dooh P'op Hagä Do mak'yyts bã ta karapee p'ooj ub tasëew
hõm doo. Bë hapäh né hë P'op Hagä Do kyy kerih doo gó P'op
Hagä Do hã Eriij her'oot do paah. Hahÿÿ da Eriij makü kyyh P'op
Hagä Do hã, Isaraéw buuj taky n'aa tapaa bã: ³“Tak'ëp Hyb N'aa
Jawyk Doo, radejëeb kãn sahõnh hë a ky n'aa rod hedoo doo.
Rarejã bëeh a wë ji ma ejuu do tyng. Sét né hë ÿ mad'aak a ky
n'aa rod sa see paah. ÿ na-ããj hë hÿÿ kä rakarën radaj'ëep”,ⁱ nãng
mä Eriij kyyh. ⁴Ti m' hahÿÿ da P'op Hagä Do ky gadoo Eriij: “ÿ
asëew däk tsyt hë wë ÿÿ 7 miw ajyy. Ta ti dooh sa taron nuu me
rehyy bë bã ta wób sa kabarii Baaw häd nãng do wë”,^j nãng mã
P'op Hagä Doo. ⁵Ti hadoo né hë da hë. P'op Hagä Do asëew hõm
Isaraéw buuj sa wób, sa wë taky ennym do hyb n'aa. ⁶Hÿÿ kä, sa
wë taky ennym do hyb n'aa tado bã P'op Hagä Do wén sëew hõm
tii, dooh sa daaj hë baad hadoo do ramoo bok do hyb n'aa tado bã.

^f 10.19 Dew-Teronom 32.21

^g 10.20 Isajas 65.1

^h 10.21 Isajas 65.2. Isaraéw buuj rapanyyg enä né paawä, rah'yy genä né paawä, ranabuj keh'üüm
do hyb n'aa rawén ganadoo Kristo ky n'aa hanãm doo.

ⁱ 11.3.1 Reis 19.10, 14

^j 11.4.1 Reis 19.18

Ji moo wät do hyb n'aa tado bä paawä, tii bä dooh ji wë taky enyym do hyb n'aa had'yyt hë tado wäd bä.

⁷Hahÿÿ da tabawät, da hë, Isaraéw buuj mahang: Dooh Isaraéw buuj rawyyd bä ti resoos doo.^k Jããm hë sa wób, P'op Hagä Do asëew hõm do rawyyd kãn tii. Ta wób dooh rah'yy gah'ood bä. Abaa padëek sa h'yyb P'op Hagä Do an'oo bä. ⁸Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyyh do hã takerii däk sa ky n'aa:

“Dooh rah'yy gah'ood bä P'op Hagä Do an'oo bä.
Matym enä né paawä, dooh sa h'yyb gó rahapëë bä.
Nabuuj enä né paawä, dooh ramaa napëë bä.”^l

⁹Dawi na-ããj hë her'oot paa Isaraéw buuj h'yy ganahoot do sa ky n'aa. Hahÿÿ da ta kyyh sa ky n'aa hã, P'op Hagä Do hã taky n'aa etsëë bä:

“Man'oo sa tä, sa waa tak'ëp hanaak do na-ããj hë,
h'yy kanap'eed gó rababok tan'oo bä,
raganadaa bä baad nadoo do rabahoop hyb n'aa,
nesaa do ramoo bok do sãm ragadoo hyb n'aa kã.

¹⁰Man'oo sa matym gabah'ũũd däk, ranahapäh hyb n'aa.
Man'oo ta wób karom rabahadoo hyb n'aa.”^m

¹¹Isaraéw buuj rah'yy kana'eeh do hyb n'aa, dawëë P'op Hagä Do mahãnh rababoo däg had'yyt hë g'eeh hÿ jawén? Dooh. Dooh da raboo däg had'yyt hë dawëë P'op Hagä Do mahãnh. Jesus ky n'aa raganadoo do hyb n'aa, resõõts hõm do hyb n'aa, ta wób, Isaraéw buuj nadoo do P'op Hagä Do edëeb kãn hÿÿ kã ta wë, sa wë Isaraéw buuj rah'yy kajew'ëes hyb n'aa.ⁿ ¹²Isaraéw buuj resõõts hõm do hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa edëë kãn hÿÿ kã badäk hahÿÿ bä habong do Isaraéw buuj nadoo doo. Isaraéw buuj raganadoo do hyb n'aa P'op Hagä Do sa hã tanoo do paawä, baad P'op Hagä Do ky n'aa edëë kãn hÿÿ kã Isaraéw buuj nadoo doo. Tii d' tahadoo do hyb n'aa, bë hyb n'aa newë nyy da tak'ëp ti bahãnh baad ub tabahadoo sahõnh hë ër hã, p'aa hënh P'op Hagä Do wë

^k 11.7 Isaraéw buuj ratyw n'aa esoos, baad rabahadoo hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó.

^l 11.8 Dew-Teronom 29.4, Isajas 29.10

^m 11.10 Saaw-Mo 69.22-23

ⁿ 11.11 Rah'yy kajew'ëes bä da rat'yyd kamehÿin, tii bä da Jesus ragadoo.

Isaraéw buuj rah'yy kawereem bä kä, Jesus hä rah'yy kae padëék bä kä.

¹³Bëeh, Isaraéw buuj nadoo do hä ÿ maher'oot hÿÿ kä. ÿ Kristo asëew hõm, ÿ tamejüü, Isaraéw buuj nadoo do mahang ta ky n'aa ÿ ma metëék hyb n'aa. Ti hyb n'aa tak'ëp ÿ kamahän ta ti hä ÿ tamejüü doo, tak'ëp ÿ wén hyb n'aa tam'aah. ¹⁴Tii d' ÿ wén d'oo, ÿ karën ÿ an'oo bä paawä wakän ÿ wób, Isaraéw buuj, bë wë rah'yy kajew'ëes. Bë wë rah'yy kajewëets bä, rat'yyd kamehîin, Jesus hä rah'yy ka'eeh ÿ karën paawä, sa wób rabadëp hyb n'aa. ¹⁵Da hë hajök Isaraéw buuj P'op Hagä Do etyn hõm ta mahänh, Jesus raganadoo do hyb n'aa. Ti hyb n'aa, ti nuuj jé, hajök Isaraéw buuj nadoo do wób, ta majîi hedoo do paah, tii kä ratyw n'aa nyy däk P'op Hagä Do najiis rabahadoo hyb n'aa kä. Ta jawén, Isaraéw buuj rat'yyd kamehîin bä kä, Kristo hä rah'yy kae bä kä, p'aa hënh da P'op Hagä Do gadoo ti ta wë. Tak'ëp tabahetsooh da ti noo gó kä. Dejëp do paa genä bong do hadoo da tii! ¹⁶Panyyg ky n'aa gó bë ÿ maher'oot Isaraéw buuj ky n'aa: Tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew däg bä pāw pan'aa uuh ta hä kan'oo däk doo, tii bä tsyt hë na-āāj hë ta wë kasëew däk sahõnh hë mad'aak doo. Tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew däk do tado bä joom patuuh, tii bä tsyt hë ta wë kasëew däk na-āāj hë joom moo sahõnh hë.^o

¹⁷Joom oriib häd näng do hadoo P'op Hagä Do karapee, Isaraéw buuj. P'op Hagä Do gekyd hõm joom moo wób. Tii bä bëë kä, Isaraéw buuj nadoo doo, oriib häd näng do daap hawäng do moo hadoo do tets'aa däk joom tëeg heh'äät hä, joom moo heh'äät do mahang. Ta täg, joom kóm hana doo, tabës hÿÿ kä bë hä na-āāj kä.^p ¹⁸Tii d' tahadoo do hyb n'aa, bë mak'yyts manä joom moo hedoo do P'op Hagä Do gekyd hõm doo, Isaraéw buuj. Bë h'yy kasabé manäh. Bë hyb n'aa newë hahÿÿh: Dooh bë tado bä joom patuuh hej'oonh doo. Joom patuuh ti bë hä hej'oonh doo.

¹⁹Hahÿÿ da apäh h'yy kasab'ee doo gó bë see ky hadoo hä ÿÿ: “P'op Hagä Do gakyd hõm joom moo wób, Isaraéw buuj, ÿÿh, Isaraéw buuj nadoo doo, joom hä tabats'aa däk hyb n'aa,

^o 11.16 Hahÿÿ d' tahanäng pé tii: Tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew däk paa Abaraām, Isak, Jakóh, Isaraéw buuj sa wahë n'aa. Ti hyb n'aa sa panaa na-āāj hë kasëew bong tsyt hë ta wë. Hahÿÿ na-āāj hë: Tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew padëék jáam hë pooj jé Kristo hä h'yy ka'eeh doo. Isaraéw buuj né tii. Ti hyb n'aa, tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew padëék sahõnh hë pooj jé h'yy ka'eeh do sa wakāän.

^p 11.17 Hahÿÿ d' tahanäng pé tii: P'op Hagä Do asog hõm Isaraéw buuj wób. Isaraéw buuj nadoo do tagadoo sa jawén buuj. Hÿÿ kä ti ragado däk na-āāj hë sa sii Abaraām hä, Abaraām panaa hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paah.

ÿ tagadoo hyb n'aa", näng apäh bë see kyyh. ²⁰Te hub né paawä tii, P'op Hagä Do wén gekyd hõm tii, rah'yy kana'eeh do hyb n'aa. Õm P'op Hagä Do wén gadoo Kristo hä mah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'ääts hē mahyb n'aa eäm, a hä hē h'yy kasabé manäh. ²¹P'op Hagä Do t'yyd manehiïn bä joom mooh, Isaraéw buuj h'yy kana'eeh doo, õm na-ääj hē dooh da tat'yyd mehiiïn bä P'op Hagä Do mahyb n'aa eréd hõm bä. ²²Bë hyb n'aa newë hahÿÿh: Ky enyyw né paawä P'op Hagä Do ji wë, dooh tahaja bä ji manesuj bä. P'op Hagä Do ky n'aa ety wät Isaraéw buuj Kristo ganadoo doo. Ky enyym bë hä Isaraéw buuj nadoo doo. Taky enyyw had'yyt hē bë hä, bë manabaan bä hahÿÿh: Jääm hē taky enyym do hyb n'aa bë tawén gadoo. Ta ti bë mabaan bä, bë hä hē bë du do bä bë h'yy ka'eeh, bë na-ääj hē P'op Hagä Do etyn hõm da, joom moo ji gakyd hõm do hadoo. ²³Isaraéw buuj h'yy kana'eeh do paa rah'yy kawereem bä, p'aa hēnh rah'yy ka'eeh hyb n'aa kä, tii bä P'op Hagä Do gadoo p'aa hēnh tii, joom moo joom tēeg hä ji ets'aa däk doo da. P'op Hagä Do hajaa tii d' tadoo bä sa hä. ²⁴Bëeh, daap hawäng do b'aa oriib moo hedoo doo, P'op Hagä Do gakyd bëeh, tii bä bë tets'aa däk joom oriib häd näng do heh'äät do tēeg hä, joom moo nahado né paawä bë p'ooj ub. Ta tii da P'op Hagä Do haja bä tamoo wäd bä, ta bahãnh tahajaa Isaraéw buuj, joom oriib heh'äät do moo hedoo doo, p'aa hēnh tets'aa bä ta tēeg hä.^q

Ta jawén Isaraéw buuj P'op Hagä Do ed'ëep do ky n'aa hahÿÿh

²⁵Wakän haa hedoo doo, ÿ karën bë bahapäh hahÿ pooj jé ji nahapäh nä doo, bë hä hē bë h'yy kasabé mahãnh: Hajök Isaraéw buuj wób nabuj keh'üüm dó, dooh Jesus hä rah'yy gah'ood nä bä, sahõnh hē ta ti Isaraéw buuj nadoo do P'op Hagä Do hä h'yy ka'eeh do pan'aa ta hä rah'yy kae padäg bä kä. ²⁶Ta ti kajaa bä kä, P'op Hagä Do ed'ëep da ta wë sahõnh hē Isaraéw buuj. Tii da né hē P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot:

“Panang Sijõn^r häd näng doo bä naa kajaa da ji h'yyb tym dëeb.

^q 11.24 P'aa hēnh P'op Hagä Do hajaa tagadoo ta wë Isaraéw buuj Jesus hä rah'yy kae bä kä, tahanäng pé tii.

^r 11.26 Jerusarënh häd see ti *Sijõn*. Isaraéw buuj ti na-ääj hē ramaneëenh *Sijõn*.

Tado hõm da P'op Hagä Do ganen'aak do Isaraéw panaa ramoo bok doo.

²⁷ Hahỹ ti sa hã ỹ ky n'aa enooh doo, sa hã ỹ bad'oo doo, nesaa do sa h'yyb gó hanäng do ỹ ado hõm bã kã”,^s näng P'op Hagä Doo.

²⁸ Jesus Kristo ky n'aa hanäm do raganadoo do hyb n'aa, P'op Hagä Do majĩ dó ti Isaraéw buuj, bëeh, Isaraéw buuj nadoo doo, tyw n'aa enäh hyb n'aa, Kristo hã bë h'yy ka'eeh hyb n'aa. Ti hadoo né hẽ, P'op Hagä Do asëew hõm do hyb n'aa sa wahë makũh, P'op Hagä Do kamahãn had'yyt hẽ Isaraéw buuj, sa wahë makũ hã taky n'aa enooh do hyb n'aa. ²⁹ Tii d' tawén hadoo, dooh P'op Hagä Do ado hõm bã sa hã tanoo do paah. Dooh na-ããj hẽ tah'yy kahỹyd bã tasëew hõm do sa hã. ³⁰ Isaraéw buuj raky nadaheeh do hyb n'aa P'op Hagä Do t'yyd mehĩn bëeh, p'ooj ub ta hã ky nadah'eeh doo. ³¹ Hỹ kã, Isaraéw buuj na-ããj hẽ raky nadaheeh do wób rabahado padëek do hyb n'aa kã, P'op Hagä Do t'yyd mehĩn da sa hã, bë P'op Hagä Do t'yyd mehĩn doo da. ³² Sahõnh hẽ badäk hahỹyd bã habong do nabuj keh'ũm, P'op Hagä Do metä kãn. Dooh sa daaj hẽ rahaja bã rakedëeb bã, ti hyb n'aa P'op Hagä Do t'yyd mehĩn sahõnh hẽ.

P'op Hagä Do Paw-Ro j'aa etsë do ky n'aa hahỹyh

³³ Tak'ëp né hẽ P'op Hagä Do ky enyym!

Tak'ëp baad ub sahõnh hẽ tamoo wät doo.

Sahõnh hẽ P'op Hagä Do hapäh.

Dooh ji haja bã ji h'yy ganyy bã nyy da

P'op Hagä Do h'yyb däng tamoo wät doo.

Dooh ji haja bã ji h'yy gah'ood bã h'ëed hyb n'aa

P'op Hagä Do bad'oo tamoo wät doo.

³⁴ “Dooh hapäh pé Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do h'yyb.

Dooh maher'oot pé ta hã nyy da tabad'oo.”^t

³⁵ “Dooh hanoo pé P'op Hagä Do hã, tamab'aanh péh!”^u

³⁶ Tii d' tawén hadoo, sahõnh hẽ ta hanaa had'yyt hẽ.

Ti né hẽ sahõnh hẽ mo haj'aa näng doo.

Ta no n'aa had'yyt hẽ.

^s 11.27 Isajas 59.20-21, 27.9, Jeremij 31.33-34.

^t 11.34 Isajas 40.13

^u 11.35 Jóh 41.11

Taw'ãäts hē ta hā ji j'aa etsēē had'yyt hē. Ỹỹ. Tii d' né hē.
Taw'ãäts hē.

Tsynt hē P'op Hagä Do wē ji awät do ky n'aa hahỹyh

12 Ti hyb n'aa kä wakān haa, P'op Hagä Do ər tat'yid mehĩĩn do hyb n'aa, tak'ėp ỹ betsēē bē kan'oo dāk hyb n'aa P'op Hagä Do hā, ta wē bē baboo had'yyt hē hyb n'aa. Taw'ãäts hē tsyt hē, nesaa do mahānh, tagen'aak doo da bē babok. Tii da né hē P'op Hagä Do ji hyb n'aa jewyyg heh'äät doo. Tii da né hē ta Sahee karēn P'op Hagä Do ji hyb n'aa jaw'yuk. ²Bē aboo manā badāk hahỹỹ hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do rababok doo da. Bē an'oo bē P'op Hagä Do h'yyb h'ỹyt, papuuj, P'op Hagä Do karēn do bē hyb n'aa newēē hyb n'aa. Tii bā bē hapäh da P'op Hagä Do karēn doo. Taw'ãäts hē, baad had'op, P'op Hagä Do tsebē hanoo do ti P'op Hagä Do karēn doo. ³Taky enyym doo gó ỹ P'op Hagä Do asēēw hōm do hyb n'aa ta mejũũ do ỹ bahadoo hyb n'aa, hahỹỹ da ỹ etsēē bē hā: Bē kawehēē manā bē hā hē. P'op Hagä Do anoo do pēnh bē h'yy ka'eeh doo, bē hyb n'aa newēē. ⁴Hahỹ hyb n'aa ta ti ỹ etsēē bē hā: Sét hē né paawā ji, hajōng ji hā hanāng doo, ji moo hedoo doo, ji tsyym hedoo doo, ji matym hedoo doo. Ta see ti ji mooh moo wät doo. Ta see ti ji tsyym bad'oo doo. Ta see pan'aa ji matym, ta see pan'aa ji nabuuj. ⁵Ti hadoo ər hā: Hajōk né paawā ęēr, sét hē Kristo hub hadoo ęēr, sét hē Kristo karapee ęēr, ta hā ər h'yy kata dāk do hyb n'aa. Hajōk né paawā ęēr, séd hā ər kata dāk ər da hadoo do hā, ji moo hedoo doo, ji tsyym hedoo do séd hā ji hā takata dāk doo da. Ti hyb n'aa, bē kawehēē manā bē hā hē ỹ wén nāng. ⁶Ta ky enyww gó P'op Hagä Do an'oo dāk ər hā ta Sahee hejój gó ji hajaa doo. Ɛr hā tetyh hōm ta Sahee ky gabuuj gó ər hajaa doo. Ti hyb n'aa kä, ər see hā P'op Hagä Do an'oo däg bā P'op Hagä Do metēēh do ta wób hā tamaher'oot hyb n'aa, taw'ãäts hē ta h'yy ka'eeh do pēnh tamaher'oot tii. ⁷Ji hā tan'oo däg bā ta wób ji masa doo, tii bā taw'ãäts hē ji masa né hē. Ji hā tan'oo däg bā ta wób ji ma metēēk hyb n'aa, taw'ãäts hē ji ma metēēk né hē. ⁸Ji hā tan'oo däg bā ta wób ji h'yyb en'yym hyb n'aa, tii bā taw'ãäts hē ji h'yyb en'yym né hē ta wób. Ji hā tan'oo däg bā bedoh do sa hā ji masa hyb n'aa, taw'ãäts hē baad né hē ji masa. Ji hā tan'oo däg bā ta wób sa wahē n'aa ji bahadoo hyb n'aa, taw'ãäts hē h'yyb hedoo doo me ji bag'ääs. Ji hā tan'oo däg bā

ta wób ji t'yyd mehiin hyb n'aa, taw'ãäts hē tsebee gó tii d' ji bad'oo.

⁹Taw'ãäts hē bē h'yyb gó naa bē kamahãñ bē da hadoo doo. Bē kamahãñ manä nesaa doo. Taw'ãäts hē baad hadoo do bē kamahãñ had'yyt hē. ¹⁰Taw'ãäts hē ji wakããn baad ji kamahãñ doo da bē kamahãñ bē da hadoo doo. Bē wehëë bē da hadoo doo, bē hã hē bē kaweh'ëëh do bahãnh.

¹¹Taw'ãäts hē tak'ëp bē hyb n'aa tam'aah P'op Hagä Do wë bē moo bok do hã. Bē h'yyb nahüüj manäh, bē moo nahüüj manäh. Taw'ãäts hē bē h'yyb gó naa, h'yyb hedoo doo me bē moo boo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë.

¹²Baad hadoo do bē gadoo da ta jawén bē bahapäh do hyb n'aa, taw'ãäts hē h'yyb tsebee gó bē aboo had'yyt hē. Taw'ãäts hē h'yyb jawyg gó bē gadoo baad nadoo do bē ahob bä. Bē eréd manä bē ky n'aa etsëë doo.

¹³Bē masaa bē wë hanäng doo me P'op Hagä Do karapee, tsyt hē ta wë kasëew bong doo, bedoh doo. Taw'ãäts hē baad bē gadoo bē tób yt nu kejäk doo.

¹⁴Bē ky n'aa edëë bē hã rejãã doo. Taw'ãäts hē bē ky n'aa edëë tii. Bē ky n'aa was'ee manäh.

¹⁵Taw'ãäts hē bē tsebee tsebé do sa sii. Bē aód ha'oot do sa sii.

¹⁶Taw'ãäts hē baad bē babok ta wób sa wë, séd bē h'yyb hedoo hyb n'aa. Sa bahãnh bē nu gadäk bē edoo manäh. Taw'ãäts hē ta wób sa yd jé had'os do sa da bē h'yyb hedoo. Bē hajaa ta wób mahãnh bē edoo manäh.

¹⁷Baad nadoo do bē hã ramoo boo bä, bē mabaaj manä baad nadoo doo me. Taw'ãäts hē bē hyb n'aa newë nyy da baad hadoo do bē moo bok ta wób sa matym gó. ¹⁸Taw'ãäts hē sahõnh hē bē hajaa doo me bē tyw n'aa esoos nyy da bē bad'oo, hanäm gó bē babok hyb n'aa sahõnh hē sa wë. ¹⁹Wakãñ haa hedoo do ÿ kamahãñ doo, bē mabaaj manä baad nadoo do bē hã ramoo bok bä. P'op Hagä Do ti hanoo ta ti hedoo do säm. Tii da né hē kerih doo gó P'op Hagä Do kyyh:

“ÿ né hē ti ta säm habaanh doo.

ÿ né hē ti baad nadoo do ta säm hanoo doo”, ÿ näng mä P'op Hagä Doo.

²⁰P'op Hagä Do kyyh her'oot doo da né bë bad'oo. Hahÿÿ da ta kyyh:

“A maji asa bä,
man'oo ta hã ta waa.
Tahoo kaaj bä,
man'oo ta naëng.
Nu mebyng da tii bä,
baad nadoo tamoo wät do paa hyb n'aa.”^w

²¹Bë an'oo manä nesaa do j'aa ketsë bë hã. Taw'ääts hë bë j'aa ketsë nesaa do hã baad hadoo doo me.

13 Hyb n'aa jewyk do sa hã ji ky daheeh do ky n'aa hahÿÿh
Taw'ääts hë bë sahõnh hë bë ky daheeh hyb n'aa jewyk do
ji rabag'ääs doo. Ta ti ÿ wén mejüü, dooh P'op Hagä Do
ky gabuuj nadoo pé ji wahë n'aa. P'op Hagä Do né hë ti hanoo ji
wahë n'aa rabahadoo hyb n'aa. ²Ti hyb n'aa sa wahë n'aa wë h'yy
kawareem doo, P'op Hagä Do hanoo do wë né hë tah'yy kawareem.
Tii d' hedoo do sa daaj hë raky n'aa katakyyk baad nadoo doo me.
³Baad moo bok doo, dooh hyb n'aa rajeyÿm pé hyb n'aa jewyk do
hedoo doo. Baad nadoo do moo bok do ti ti he'ÿÿm sa hã. Baad ub,
neÿÿm doo gó ji karën bä ji awäd bä ji wahë n'aa wë, taw'ääts hë
baad hadoo doo ji moo wät, tii bä ji wahë n'aa tsebë da ji wë. Ji moo
wät do hã da raj'aa etsë tii bä. ⁴P'op Hagä Do karom hadoo ji wahë
n'aa hedoo doo, baad hadoo do ramoo bok hyb n'aa ji hã. Hÿÿ kä,
baad nadoo doo ji moo wäd bä, taw'ääts hë ji eÿÿm sa hã, rahajaa do
hyb n'aa ji rarejää. P'op Hagä Do karom, nesaa do moo bok do rejää
doo hadoo tii. ⁵Ti hyb n'aa, taw'ääts hë ji ky daheeh né hë ji wahë
n'aa. Ji ranarejää hyb n'aa had'yyt hë nadoo ji ky daheeh. Ji wén ky
daheeh na-ääj hë, ji h'yyb ji hã taky n'aa tapa mahãnh. ⁶Ti hyb n'aa,
ji gadoo do uuh ji an'oo had'yyt hë ji häj n'aa bag'ääs do sa hã. Sa hã
ji wén noo ta tii, P'op Hagä Do karom hadoo rabahadoo do hyb n'aa,
raty kanewad had'yyt hë do hyb n'aa rabag'ääs do hã. ⁷Taw'ääts hë
bë an'oo né hë dajëer ji häj n'aa bag'ääs do ramejüü doo. Taw'ääts hë
na-ääj hë baad ji weh'ëeh hyb n'aa jewyk doo ji hã bag'ääs doo.

⁸Bë küüt enä manäh. Tabad'op hë bë küüt enäh. Jääm hë ji
da hadoo doo ji kamahã do ti bë küüt hado had'yyt hë sa wë.

^w 12.20 Proweh-Bijos 25.21-22

Ta ti ÿ wén her'oot, ta da hadoo do kamahñ doo, taky dahé däk do hyb n'aa sahõnh hẽ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyc doo. ⁹Hahÿÿ da P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyc doo: “Aã manä ta see ÿÿm sii. Madajëeb manä a da hadoo doo. Etsëeg manäh. H'yyb däg manä a da hadoo do h'ëed hä.”^x Ta ti ta ky n'aa jaw'yyc doo, ta ky n'aa jaw'yyc do wób na-ãaj hẽ, hahÿ sét hadoo do tamejũũ do hä takaja däk: “Makamahñ a da hadoo doo, a hä makamahñ doo da.”^y ¹⁰Jé kamahñ doo, dooh baad nadoo do tamoo wäd bã ta da hadoo do hä. Ti hyb n'aa, jé kamahñ do ky dahé däg kãn P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyc doo. ¹¹Taw'ãäts hẽ bë ÿ maher'ood wät doo da bë babok, da hẽ ër babok bã Kristo matëeh do ji gadaa had'yyt hẽ bë hapäh do hyb n'aa. Bë h'yy kanapeed manä haÿÿÿh do rah'yy kanapeet doo da. Taw'ãäts hẽ bë h'yyb hedoo, ji h'yyb nãm do hadoo. Ër du doo noo gó Jesus hä ër h'yy ka'eeh doo, häd badawëet nä ta wë ji Kristo ed'ëep doo. Hÿÿ kä häd edaa däk. Ti hyb n'aa taw'ãäts hẽ bë h'yyb hedo bë ÿ maher'ood wät doo da bë babok hyb n'aa. ¹²Panyyg ky n'aa gó bë ÿ maher'oot tii: Edaa däk atsëm bahãnh doo, edaa däk tabawak, ti hyb n'aa, taw'ãäts hẽ ër erët badagyp hadoo do ji moo wät do paah.^z Taw'ãäts hẽ baad hadoo doo gó ër babok, ta bag gó ër babok do hyb n'aa. Ji kuman hadoo ti baad hadoo doo, ta me nesaa do hä ji j'aa ketsë doo. ¹³Taw'ãäts hẽ baad ër babok, adëb bã, ta bag gó, ji awät do hadoo. Taw'ãäts hẽ dooh ji aoom bã jarakë hedoo do hä. Taw'ãäts hẽ dooh ta bahãnh ji awëë bã na-ãaj hẽ. Taw'ãäts hẽ dooh ër aã bã ji ÿÿm ji patug nadoo do sii. Taw'ãäts hẽ dooh ër moo boo nu meby n'aa nãng doo. Taw'ãäts hẽ dooh ër aboo bã séd ji h'yyb nahedoo doo gó ji da hadoo do hä, dooh ta wób hä ër h'yy kajewëets na-ãaj hẽ. ¹⁴Bë an'oo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, Jesus Kristo, bë h'yyb gó tabawäd had'yyt hẽ, bë tah'yyb mahũũm, Kristo bawät doo da bë babok hyb n'aa kä. Bë an'oo manä nesaa do ji h'yyb säg karën do bë h'yyb gó tawäd bã, nesaa do bë moo boo mahãnh.

Nyy da ji bawät ji da hadoo do wë ky n'aa hahÿÿh

14 Taw'ãäts hẽ bë gadoo ji hä P'op Hagä Do karën do hä baad h'yy ganehot nä doo. Bë ky kedag manä sa sii sa hä baad

^x 13.9 Esodo 20.13-15, 17, Dew-Teronom 5.17-19, 21

^y 13.9 Rewitikos 19.18

^z 13.12 Badagyp hadoo doo, sahõnh hẽ nesaa pé tii.

hadoo do p'ãã. ²Ta wób sa hã tahajaa sahõnh hẽ ji awëë bã. Tii d' nado ta wób sa hã. Baad h'yy ganehot nã do sa hã, dooh ji awëë bã ta dab. ³Sahõnh hẽ haw'aa doo, sahõnh hẽ hawëh doo, taw'ããts hẽ dooh ramak'yyts bã ta dab nawëh doo. Ti hadoo ênh ta dab naw'ëeh doo, taw'ããts hẽ dooh raky n'aa ety bã baad nadoo do hã ta dab haw'ëeh doo, P'op Hagã Do gado dãk do hyb n'aa sahõnh hẽ haw'aa doo, sahõnh hẽ hewëh doo. ⁴Karom ky n'aa gó bẽ ÿ maher'oot ta tii: Dooh taw'ããts hẽ tado bã ta see karom ji nabuu j gedo bã, baad tamoo nawäd bã ji edoo bã. P'op Hagã Doo, ta kariw n'aa ti taher'oot da baad tawäd bã, baad tanawäd bã. Baad däg da tabahadoo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do matym gó, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hajaa do hyb n'aa baad had'yyt hẽ tabahado dãk tan'oo bã.

⁵Ta wób rahyb n'aa jew'yyk ta ãh see ta ãh wób mahãnh. Ta wób sa hã, séd uuh had'yyt hẽ ji ãh. Ti hyb n'aa, taw'ããts hẽ baad bẽ bahapäh bẽ h'yyb gó h'ëed hyb n'aa bẽ bad'oo bẽ bahed'oo doo. ⁶Ta ã see hyb n'aa jaw'yyk doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do taweh'ëeh do hyb n'aa tii d' tabad'oo. Sahõnh hẽ hawëh doo, sahõnh hẽ hawa doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do taweh'ëeh do hyb n'aa tii d' tabad'oo na-ããj hẽ, ta waa, ta tä hyb n'aa P'op Hagã Do hã taj'aa etsë do hyb n'aa. Ta dab nawëh doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do taweh'ëeh do hyb n'aa tii d' tabad'oo na-ããj hẽ. P'op Hagã Do hã na-ããj hẽ taj'aa etsë tii. ⁷Dooh ër daaj hẽ ër ta danäh ër do bã ër aboo bã, ër dajëb bã na-ããj hẽ. Dooh ji daaj hẽ ji h'yyb en'yym hyb n'aa ji awäd bã, ji dajëb bã. ⁸Badãk hahÿÿ bã ër abok doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ër h'yyb en'yym hyb n'aa tii, ër dajëb na-ããj né hẽ. Ti hyb n'aa kã, badãk hahÿÿ bã ër abok bã, ër dajëb bã na-ããj hẽ, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ma had'yyt hẽ ëër. ⁹Ti hyb n'aa né hẽ Kristo wén dajëp, tawén ganä wät, sahõnh hẽ sa wahë n'aa tabahadoo hyb n'aa, dejëp do sa wahë n'aa, edëp do sa wahë n'aa na-ããj hẽ.

¹⁰Ti hyb n'aa, h'ëed hyb n'aa bẽ ky n'aa etyy bẽ wakãän hadoo do ta dab tabawëh do hyb n'aa? Bëë kã, baad h'yy ka'eeh doo, h'ëed hyb n'aa bẽ makyys bẽ wakãän hadoo do ta dab tanawëh do hyb n'aa? Èr sahõnh hẽ, ër da kametã dãk P'op Hagã Do matym gó ër taky n'aa etyy hyb n'aa, ër hã tabaher'oot hyb n'aa tagado bã, taganado bã ër moo bok do paah. ¹¹Hahÿÿ da takerii dãk P'op Hagã Do kyy kerih doo gó:

“Baad ÿ ky däng, dooh ÿ ky kahÿÿd bã”, näng mã Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo,

“sahõnh hē rabehyy b'ēeh da sa taron nu paa me pój ȳy jé. Sahõnh hē raj'aa etsē da P'op Hagä Doo”, näng mä P'op Hagä Do kyyh.^a

¹²Ti hyb n'aa kä, er sahõnh hē, sét ken'yyh da P'op Hagä Do hā er da kaner'oot er babok do paa hā.

¹³Ti hyb n'aa taw'ääts hē er erét er da hadoo do er ky n'aa etyy doo. Taw'ääts hē baad bē hyb n'aa matakä, tabad'op hē bē moo boo mahãnh, tabad'op hē bē her'ood mahãnh baad nadoo do hā h'yyb tatuk do bē seeh. ¹⁴Jesus, Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Do hā ȳ h'yy kata däk do hyb n'aa, baad ub hēp ȳy gó ȳ bahapäh hahȳh: Ji awa do mahang, ji awēh do mahang, dooh ti hanäng pé baad nado wäd ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó hanoo doo. Baad ub ti sahõnh hē. Ti hadoo né hē, jé hahȳ da hyb n'aa newëë doo: “Hahȳ dooh ji awëë bä. Dooh P'op Hagä Do karēn bä ji awëë bä”, tanoo bä ta h'yyb gó, tii bä taw'ääts hē nado tawëë bä. Baad nado däk ti ta hā. ¹⁵Bē awa do hyb n'aa, bē awēh do hyb n'aa bē wakãan hadoo do Jesus hā h'yy ka'eeh do bē h'yyb rejã bä, tii bä dooh kamahãnh gó bē aboo booh. Bē an'oo manã bē awēh do hyb n'aa bē wakãan hedoo doo, sa hyb n'aa Kristo dajöp doo, baad rawén h'yy kanae wät. ¹⁶Ti hyb n'aa hahȳ ȳ etsëë bē hā: Bē adoo manã bē wakãan hedoo do h'yyb rejã doo, baad né paawä ti bē hā. Taw'ääts hē bē h'yyb bē meso, baad hadoo do bē hā hyb n'aa, ta wób Jesus hā h'yy kana'eeh do bē raky n'aa rejã mahãnh. ¹⁷Ta ti ȳ wén etsëë bē hā, ji awa do hyb n'aa nado, ji nawa do hyb n'aa nado, ji eëek do hyb n'aa nado tabag'ääs doo bä ji P'op Hagä Do gadoo. Ti nado P'op Hagä Do karēn do ji hā. P'op Hagä Do ji tabag'ääs bä, takarēn ta Sahee ji tah'yyb mahũũm do hyb n'aa baad ji bawät ta matym gó, h'yyb nyyw gó ji bawät ji da hadoo do wē, tsebee gó ji bawät na-ãäj hē. ¹⁸Ta tii da Kristo wē moo bok do rah'yyb en'yyim P'op Hagä Doo. Baad ub da na-ãäj hē ta wób raher'oot ta tii d' hawät do sa ky n'aa.

¹⁹Ti hyb n'aa kä, taw'ääts hē h'yyb nyyw gó ji bawät ji da hadoo do wē hanoo do hā er h'yyb padëek, er moo booh. Taw'ääts hē er h'yyb padëek na-ãäj hē er moo bok er da hadoo do masa do hā, Jesus hā er h'yy ka'eeh do takah'ũũm hyb n'aa. ²⁰Bē rejã manã bē da hadoo do h'yyb gó P'op Hagä Do moo wät doo, bē awa do hyb

^a 14.11 Isajas 45.23

n'aa, bē awēh do hyb n'aa sa hã baad nadoo doo. Tahaja né paawã sahõnh hē ji awa bã, ji awëë bã, dooh taw'ãäts hē tado bã ji awëë bã, ji awa bã ta see h'yyb panas'ëëh doo, baad tah'yy kanae wät hanoo doo.^b ²¹Taw'ãäts hē dooh ji eëg bã uwa s'ëëb, taw'ãäts hē dooh ji awëë bã ji tä, ta ti ji da hadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh do tah'yyb tatug bã. Taw'ãäts hē tabad'op hē ër moo boo ër da hadoo do baad nadoo do hã tah'yyb tatuk doo.

²²Baad tado bã a hã sahõnh hē hedoo pé ji awëë bã, uwa s'ëëb ji eëg bã, taw'ãäts hē tii. P'op Hagã Do hapäh a h'yyb. Mamejõ manã ta wób ragadoo a hã pé baad hadoo doo. Ky n'aa kedëng jé ta hã hē ky n'aa kanatapaa doo, ta hã pé baad hadoo do p'ãã. ²³Tii d' nado h'yy ketyn doo gó ta tä tawëë bã, ta hã pé ji nawēh doo. P'op Hagã Do ky n'aa etyy da ta ti hedoo doo, h'yy ka'eeh doo me tanadoo do hyb n'aa tabad'oo doo. Sahõnh hē ji h'yy ka'eeh doo me nadoo do ji moo wät doo, baad nado ti P'op Hagã Do matym gó.

15 Taw'ãäts hē ëër, baad P'op Hagã Do hã h'yy kasadã doo, ër gadoo, ër masa ër da hadoo do baad nado nã P'op Hagã Do hã h'yy kasadã doo. Taw'ãäts hē dooh ër karën do jawén ër abooh. ²Taw'ãäts hē ër sahõnh hē ër h'yyb en'yym ër wakãän hedoo doo, baad tabadoo hyb n'aa sa hã, baad P'op Hagã Do hã rah'yy kasadã hyb n'aa kã. ³Kristo na-ãäj hē, dooh ta daaj hē tah'yyb en'yym do jawén nado paa tabawät. Ta wób tamasa hyb n'aa paa ti tabawät, hahÿ kerih do paa metëëh doo da né hē: “Jó ÿÿ tabadäng òm raky n'aa rejãã doo. ÿ né hē gado däk, a hã tanadäng hyb n'aa”,^c näng kerih do paah. ⁴Sahõnh hē P'op Hagã Do kyyh p'ooj ub kerii däk doo, takerii däk ër tama metëëk hyb n'aa, h'yy ganajëng doo me, ta kyy kerih doo gó hana do ji h'yyb nãm doo me ër gada hyb n'aa baad hadoo do ër hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo. ⁵P'op Hagã Do hã, ji h'yy ganajëng do hanoo doo, ji tah'yyb en'yym doo, ÿ ky n'aa etsëë, séd bē h'yyb hedo had'yyt hē tan'oo bã, Kristo Jesus bawäd wät doo da bē babok hyb n'aa, ⁶sét hadoo doo me bē h'yyb, sét hadoo doo me bē kyyh, P'op Hagã Doo, ër Wahë N'aa Jesus Kristo Yb, bē j'aa etsë hyb n'aa kã.

^b 14.20 Hahÿ d' apäh Paw-Ro hanäng péh: Ji awëë bã ji da hadoo do tayy doo, ji h'yyb tatuk tabawēh hyb n'aa ta hã pé ji nawēh doo. Tii bã ta hã hē, ta daaj hē ta h'yyb ky n'aa tapaa, tii d' tabad'oo do hyb n'aa. Tii bã teréd hõm Jesus hã tah'yy ka'eeh doo, ta daaj hē, ta hã hē ta h'yyb ky tapaa do hyb n'aa, baad nado tamoo wät ted'oo do hyb n'aa.

^c 15.3 Saaw-Mo 69.9 hã takerii däk ti P'op Hagã Do hã kaheer'oot do paah.

⁷Ti hyb n'aa kā, taw'āāts hē bē gadoo bē da hadoo do Jesus hā h'yy ka'eeh doo, bē Kristo gado dāk doo da. Taw'āāts hē tii da bē bad'oo P'op Hagä Do kawehēē dāk hyb n'aa. ⁸Bē hyb n'aa newē bē ŷ maher'oot doo: Kristo bana kän Judah buuj tamasa hyb n'aa, te hub né hē P'op Hagä Doo, tametēēh hyb n'aa, Judah buuj sa wahē makũũ hā P'op Hagä Do ky däng do takaja dāk hyb n'aa, ⁹Judah buuj nadoo do P'op Hagä Do raj'aa etsē hyb n'aa, sa wē tat'yyd mehĩn do hyb n'aa. Tii da né paa takerii dāk ta ti ky n'aa:

“Ti hyb n'aa a hā ŷ j'aa etsē da Judah buuj nadoo do mahang. Ōm ŷ ma ejäm da.”^d

¹⁰Hahỹỹ da na-āāj hē takerii dāk:

“Bēēh, Judah buuj nadoo doo,
bē tsebee P'op Hagä Do karapee sa sii, Judah buuj sa sii.”^e

¹¹Hahỹỹ da na-āāj hē takerii dāk:

“Bēēh, Judah buuj nadoo doo,
bē j'aa etsēē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo.
Sahōnh hē badāk hahỹỹ hā habong doo,
bē j'aa etsēē ta hā.”^f

¹²Hahỹỹ d' paa Isajas baher'oot:

“Ganyyh da Jesé panaa mahang
Judah buuj nadoo do bag'āās doo.
Ta hā da rah'yy kasadä.”^g

¹³P'op Hagä Do hā, baad taky n'aa enooh do ji gada hanoo do hā ŷ ky n'aa etsēē bē h'yy gadajang tan'oo bā, h'yyb nyw gó bē babok tan'oo bā bē hā, ta hā bē h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ta ti ŷ

^d 15.9 2 Samuēw 22.50, Saaw-Mo 18.49

^e 15.10 Dew-Teronom 32.43

^f 15.11 Saaw-Mo 117.1

^g 15.12 Isajas 11.10. Dawi makũ yb ta ti Jesé. Jesus né ti *Jesé panaa* Judah buuj nadoo do bag'āās doo.

wén ky n'aa etsēē, ta Sahee hejój me tan'oo bä baad ub had'yyt hē bē gada hyb n'aa ēr hā taky n'aa enooh doo.

¹⁴Wakān haa hedoo doo, baad ŷ bahapāh hahŷ hēp ŷŷ gó: Bē ky ennyw had'yyt né hē bē da hadoo do wē, baad bē bahapāh nyy da P'op Hagä Do karēn ji bawät, baad bē bahajaa bē maher'oot bē da hadoo doo, baad rababok hyb n'aa. ¹⁵Ti hadoo né hē, dooh né hē ŷ ky n'aa eām bä bē ŷ ma erii wät do hā, ta ti bē mabaan mahānh. Tii da bē ŷ wén ma erii wät, ta ky ennym doo gó P'op Hagä Do anoo do hyb n'aa hā ŷŷ, ¹⁶Judah buuj nadoo do mahang Kristo Jesus panäg n'aa ŷ bahadoo hyb n'aa. P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh doo, P'op Hagä Do matym n'aa manaa do hadoo ŷŷh. Judah buuj nadoo do hā ŷ maher'oot P'op Hagä Do panyyg hanām doo, P'op Hagä Do matym n'aa hadoo P'op Hagä Do gen'aak do rabahadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do Sahee sa h'yyb gó moo wät do hyb n'aa, tsyt hē nesaa do mahānh kasēew hōm do rabahadoo hyb n'aa kā.

¹⁷Ti hyb n'aa, ti anäng ŷ h'yy kasab'ee do pan'aa Kristo Jesus hejój gó P'op Hagä Do wē ŷ moo wät do hyb n'aa. ¹⁸Ti hadoo né hē, jāām hē ŷ h'yy kasab'ee ŷ moo wät do hā Kristo moo wäd wät do hyb n'aa. Ta ky n'aa sa hā ŷ maher'oot do hyb n'aa, sa mahang ŷ moo wäd wät do hyb n'aa, Kristo an'oo bä Judah buuj nadoo do P'op Hagä Do hā raky daheeh hyb n'aa. ¹⁹Ta heen n'aa hejój gó, meuj n'aa näng do hejój gó, P'op Hagä Do Sahee hejój gó ŷ moo wäd wät sa mahang. Jerusarēnh bä naa, Iriiriko häd näng do häj n'aa bód hēnh kā baad ŷ baher'ood hōm sahōnh hē sa hā Kristo panyyg hanām doo. ²⁰Hahŷŷ da had'yyt hē ŷ bahed'oo: ŷ karēn ŷ maher'oot Kristo ky n'aa ta wób ranaher'oot nä bä, ta wób ramoo bok do jó ŷ moo nawät hyb n'aa. ²¹P'op Hagä Do kyy kerih doo gó kerii dāk doo da ŷ karēn ŷ bad'oo. Hahŷŷ da takerii dāk:

“Panyyg tamah do rahapāh da,

Ta ky n'aa nanapāh do h'yy kadew'uuh da.”^h

²²Raky n'aa nanapāh nä bä ŷ maher'ood hōm do hyb n'aa Kristo ky n'aa, dooh paa tahaja bä bē wē ŷ hegāā bä. ²³Hŷŷ kā, ŷ haja dāk do hyb n'aa babä Kristo ky n'aa ŷ maher'oot doo, hajōō dāk hyb n'aa na-āāj hē ta baab ŷ karēn do bē wē ŷ baheg'āās,

^h 15.21 Isajas 52.15

24ÿ karën paawä bë panang bä ÿ nu däng dó Es-Päj häj n'aa bä ÿ mahôm me, bë ÿ bahehëen hyb n'aa. Bë ÿ bahehëen do jawén paa bä, banadawëd né paawä, ÿ karën paawä ÿ bë masa Es-Päj hënh ÿ bahôm doo. 25Jerusarënh hënh ÿ bahôm dó pooj jé, Jesus hä h'yy ka'eeh do t'ii hënh habong do sa matym n'aa ÿ tajoooh hyb n'aa.

26H'yyb tsebé doo me Jesus hä h'yy ka'eeh doo, Masedonija, Akaja häd enäh do häj n'aa bä habong do rabata padëëk dajëër, Jesus hä h'yy ka'eeh do Jerusarënh bä habong do ramasa hyb n'aa. 27Sa daaj hë, sa h'yyb gó naa ramasa. Taw'ääts hë né hë ti ramasa sa hä, raküüt enäh do hadoo do hyb n'aa sa wë. Jesus hä h'yy ka'eeh do Jerusarënh bä habong do sa hyb n'aa né hë Judah buuj nadoo do ragado däk sa h'yyb gó baad hadoo do P'op Hagä Do Sahee hä hana doo. Ti hyb n'aa, taw'ääts hë ti ramasa hÿÿ kä Judah buuj hä sa wë hanäng doo me, ramabaanh do hadoo. 28Sa matym n'aa ÿ tajoooh do jawén paa bä, baad sahôn hë dajëër ragado däk ÿ bahapäh bä kä, ÿ tsyym kadoo da Es-Päj häj n'aa hënh ÿ bahôm doo. Ta hõõ bä ÿ nu däng dó bë panang bä, bë ÿ baheg'ääs hyb n'aa. 29Baad ÿ bahapäh hahÿÿh: Bë wë ÿ kajaa bä, tak'ëp bë da Kristo ky n'aa edëng da hëp ÿ n'aa.

30Hÿÿ kä wakän haa hedoo doo, Jesus Kristo ër Wahë N'aa karapee ër bahadoo do hyb n'aa, ër da hadoo do ër kamahän P'op Hagä Do Sahee anoo do hyb n'aa na-ääj hë, tak'ëp ÿ betsëë bë hä, si ÿÿ P'op Hagä Do hä bë ky n'aa ets'ëë had'yyt hë hëp ÿ n'aa. 31Bë ky n'aa ets'ëë ÿ P'op Hagä Do mo n'aa jesuu hyb n'aa Judah häj n'aa bä habong do Jesus hä h'yy kana'eeh do sa mahänh.ⁱ Bë ky n'aa ets'ëë na-ääj hë, baad Jesus hä h'yy ka'eeh do Jerusarënh bä habong do ragadoo hyb n'aa sa matym n'aa sa wë ÿ mahüüm doo. 32Taw'ääts hë tii da bë ky n'aa ets'ëë, P'op Hagä Do karën bä, h'yy gadajaa gó bë wë ÿ kajaa hyb n'aa, bë mahang ÿ h'yy kameh'ääk hyb n'aa, p'aa hënh ÿ h'yyb hedo däk hyb n'aa kä. 33Hÿÿ kä ÿ karën P'op Hagä Doo, ji tah'yyb en'yyim doo, bë mahang tabawät. Yÿ. Tii d' né hë. Taw'ääts hë.

Sa hä Paw-Ro hyb n'aa esee do ky n'aa hahÿÿh

16 Bë ÿ maher'oot ër änh hadoo do Pëb häd näng do ky n'aa. Baad tabawät. Jesus hä h'yy ka'eeh do panang Sën-Kerej

ⁱ 15.31 Tii d' tawén etsëë sa hä, Judah buuj wób, Jesus hä h'yy kana'eeh doo, rakawajään do hyb n'aa ta wë. Rano n'aa masoo Paw-Ro.

häd näng doo bä habong do sa masa n'aa see tii. ²Taw'ääts hē bē gadoo bē wē takajaa bä, bē nemuun Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã tah'yy kata däk do hyb n'aa. Taw'ääts hē baad bē gadoo Jesus hã h'yy ka'eeh doo, tsyt hē ta wē kasëew däk do ji gadoo doo da. Taw'ääts hē bē masaa ta hã, hajông do tamasaa wät do hyb n'aa. Ỹ na-ãäj hē tamasaa wät.

³Bē maher'ood Pisiir, ta patug Akira daheeh, ỹ hyb n'aa esee sa hã. Nemon ỹỹ Kristo Jesus wē ramoo bok tii. ⁴Rahapëë né paawä dajëp sa hã péh, ti hadoo né hē ỹ ramasa. Ỹyh, sahõnh hē Judah buuj nadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hē kahet'aa do na-ãäj hē, ãã tsebē sa wē, baad hadoo do ãã hã rabad'oo do hyb n'aa. ⁵Taw'ääts hē hät ỹỹ gó bē edëe na-ãäj hē Jesus hã h'yy ka'eeh do Akira sa tób bä kahet'aa doo.

Bē maher'ood najis ỹỹ, Epenet häd näng doo, ỹ hyb n'aa esee ta hã. Hãj n'aa bód Asija häd näng doo bä, jããm hē pooj jé Kristo hã h'yy ka'eeh do ti Epenet. ⁶Hät ỹỹ gó bē edëe Marija, tak'ëp bē hyb n'aa moo wät do paah. ⁷Hät ỹỹ gó bē edëe nemon ỹỹ Isaraéw buuj hedoo doo, ãn-Doroniko, Junijas häd enäh doo, si ỹỹ radewäts b'ëeh do paah. Ky n'aa etsëeh tii, Jesus mejüü do sa mahang. Pój ỹỹ jé Kristo hã rah'yy kae padëek tii.

⁸Hät ỹỹ gó bē edëe aj'yy ãm-Pijat häd näng doo, ỹ kamahãn doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã tah'yy kata däk do hyb n'aa. ⁹Hät ỹỹ gó bē edëe aj'yy Uh-Bãn häd näng doo, ër sii Kristo wē moo wät doo. Hät ỹỹ gó bē edëe najis ỹỹ Es-Takis häd näng doo. ¹⁰Hät ỹỹ gó bē edëe aj'yy Aperes häd näng doo, h'yy kanerét doo me baad had'yyt hē Kristo hã h'yy ka'eeh doo. Hät ỹỹ gó bē edëe aj'yy Aris-Tob häd näng do tób yt hã haj'eenh doo. ¹¹Hät ỹỹ gó bē edëe aj'yy Erodijõn häd näng doo, nemon ỹỹ Isaraéw buuj hedoo doo. Hät ỹỹ gó bē edëe aj'yy Nar-Sis häd näng do tób yt hã haj'eenh doo do Jesus hã h'yy ka'eeh doo.

¹²Hät ỹỹ gó bē edëe ỹỹj Tiripena, Tiriposa häd enäh doo. Tak'ëp ramoo bok do ti Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wē. Hät ỹỹ gó bē edëe ỹynh Peh-Sid häd näng doo, najis ỹỹ, tak'ëp né hē Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wē moo wäd wät doo. ¹³Hät ỹỹ gó bē edëe aj'yy Rupu häd näng doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wē kasëew hõm doo. Hät ỹỹ gó bē edëe na-ãäj hē ta ỹyn. Ta t'aah hadoo ỹ tagadoo paah. ¹⁴Hät ỹỹ gó bē edëe aj'yy Asin-Kirito, Peregõn, Er-Mes, Patorobas, Er-Mas häd enäh doo. Hät ỹỹ gó bē edëe na-ãäj hē ër hÿyj hedoo do P'op Hagã Do rahyb n'aa jew'yyk do hyb n'aa

sa sii kahet'aa doo. ¹⁵Hät ȳy gó bē edēē aj'y'y Pirorogo häd näng doo, ȳynh Jurija häd näng doo, aj'y'y Neru häd näng doo, ta änh daheeh. Hät ȳy gó bē edēē na-ääj hē aj'y'y Orim-Pas häd näng doo, sahõnh hē P'op Hagä Do karapee wób sa sii kahet'aa do na-ääj hē.

¹⁶Baad bē kedēē bē da hadoo do hā. Sahõnh hē Kristo hā h'y'y ka'eeh do jé pad'yyt hē kahet'aa do bē m' rahyb n'aa esee.

¹⁷Wakān haa hedoo doo, ȳ etsēē bē hā, bē kanā séd ji h'y'y nahedoo hanoo do sa mahānh, ji rah'y'yb panas'ēēh do mahānh na-ääj hē, ta see hadoo, bē gado dāk do hadoo nado ma met'ēēk doo. Bē ky dahé manā sa hā. Dawēē bē kanā sa mahānh. ¹⁸Dooh Kristo, ēr Wahē N'aa wē ramoo bok tii. Sa h'y'yb karēn do jawén rababok. Ky kamep'ēēh doo me, ji hā raj'aa etsē doo me rawedii baad manatakēē doo.

¹⁹Kristo hā h'y'y ka'eeh do jé pad'yyt hē habong do raky n'aa napēē dāk baad bē ky dahé dāk Kristo ky n'aa, ti hyb n'aa ȳ h'y'y gadajang. Ti hadoo né hē, baad hadoo do hā ȳ karēn paawā bē h'y'y ganāng, taw'ääts hē bē nahapäh do hadoo nesaa doo. ²⁰Eada dāk P'op Hagä Doo, h'y'yb nyyw gó ji bawät hanoo doo, bē j'aa ketsē tan'oo bā Nesaa Do Yb hā. Jesus, ēr Wahē N'aa ky enyym da bē hā.

²¹Tsimoot, si ȳ moo wät doo, bē m' tahyb n'aa esee. Nemon ȳy Isaraéw buuj hedoo doo, Rusijo, Jasõn, Sosipater häd enäh doo, ti na-ääj hē bē m' rahyb n'aa esee.

²²Ȳyh, Tesijo häd näng doo, hahy Paw-Ro mejũũ do herih doo, bē sii Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Doo hā h'y'y kata dāk doo, bē ȳ hyb n'aa esee.

²³Aj'y'y Gajo häd näng do bē m' tahyb n'aa esee. Baad ta tób bā ȳ tagado had'yyt hē. Sahõnh hē Jesus hā h'y'y ka'eeh do babā habong doo, ti na-ääj hē baad tagadoo. Eras, panang dajēēr hagā n'aa, ēr hỹj hadoo do Kuwar-To häd näng do na-ääj hē, bē m' rahyb n'aa esee. [²⁴Ȳ karēn Jesus Kristo, ēr Wahē N'aa, ky enyym sahõnh hē bē wē. Ȳy. Tii d' né hē. Taw'ääts hē.]

²⁵Hỹy kã, taw'ääts hē ēr j'aa etsē P'op Hagä Doo. Ti né hē tahajaa panyyg hanām do ȳ maher'oot doo me, Jesus Kristo ky n'aa me, baad bē h'y'y kae had'yyt hē tan'oo bā. P'ooj ub dooh rahapēē nã bã ta ti ky n'aa. ²⁶Hỹy kã, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerih do paa hā kametã dāk P'op Hagä Do panyyg hanām doo, sahõnh hē rabahapäh hyb n'aa. P'op Hagä Do hedēb had'yyt do mejũũ do hyb n'aa, kaher'ood dāk sahõnh hē badãk hahỹy hã

habong do sa hã, Kristo hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa, raky daheeh
hyb n'aa na-ããj né hẽ. ²⁷Taw'ããts hẽ P'op Hagä Doo, sét hadoo do
tak'ëp h'yy ganäng doo, ji j'aa etsëë had'yyt hẽ Jesus Kristo hyb
n'aa. Ỹỹ. Tii d' né hẽ. Taw'ããts hẽ. Jããm hẽ kã.